

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

на тему «Особливості бухгалтерського обліку у неприбуткових організаціях»

Виконав: студент групи ОО(з)-41

спеціальності 071 «Облік і

оподаткування»

Аннюк Дмитро Васильович

Керівник:

к.е.н., доц. Шкроміда В. В.

Рецензент:

к.е.н., доц. Русин Р. С.

Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ У НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.....	5
1.1. Неприбуткові організації в системі суб'єктів господарювання: особливості їх правового статусу	5
1.2. Роль неприбуткових організацій в економіці країни та особливості їх діяльності	13
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і звітності діяльності неприбуткових організацій.....	18
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ТУРИСТИЧНА АСОЦІАЦІЯ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ»	22
2.1. Організація обліку у неприбутковій організації туристичного профілю	22
2.2. Методика обліку діяльності громадської організації.....	30
2.3. Особливості звітування діяльності неприбуткової організації	44
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ТУРИСТИЧНА АСОЦІАЦІЯ «ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ»	48
3.1. Особливості аналізу фінансово-майнового забезпечення діяльності неприбуткової організації туристичного профілю	48
3.2. Оцінка фінансового стану громадської організації.....	56
3.3. Громадські організації у контексті розвитку туристичної галузі: стан і перспективи.....	61
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69

ВСТУП

Актуальність теми: ведення бухгалтерського обліку, згідно норм чинного законодавства є обов'язковим щодо всіх суб'єктів господарювання в Україні, незалежно від їх виду, організаційно-правової форми, власності, мети діяльності та інших ознак. Однією із поширених груп суб'єктів господарювання є некомерційні суб'єкти господарювання, серед яких левову частку організацій складають громадські організації. Неприбуткові організації, хоч і здійснюють свою діяльність без мети отримання прибутку, проте їхня діяльність спричиняє значний вплив на економіку країни. Дослідження у межах цієї теми здійснюватиметься на прикладі громадської організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини» з метою детальної характеристики ведення бухгалтерського обліку в межах громадської діяльності.

Мета: розкриття особливостей ведення бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях.

Завдання даної дипломної роботи:

- Визначити місце неприбуткових організацій в системі суб'єктів господарювання : особливості їх правового статусу;
- Обґрунтувати роль неприбуткових організацій в економіці країни та особливості їх діяльності;
- Визначити нормативно-правове забезпечення обліку і звітності діяльності неприбуткових організацій;
- Дослідити особливості організації обліку у громадській організації туристичного профілю;
- Охарактеризувати методику обліку діяльності громадської організації;
- Вказати особливості звітування щодо діяльності неприбуткової організації;
- Проаналізувати фінансово-майнове забезпечення діяльності неприбуткової організації туристичного профілю;
- Здійснити оцінку фінансового стану громадської організації;

– Висвітлити статус громадських організацій у контексті розвитку туристичної галузі станом та сьогодні та перспективи зміни становища.

Об’єкт дослідження: бухгалтерський облік громадської організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини».

Предмет дослідження: особливості ведення бухгалтерського обліку громадською організацією «Туристична асоціація Івано-Франківщини».

Методи дослідження:

– Діалектичний метод – застосовувався при дослідженні сутності неприбуткових організацій та їх місця в системі суб’єктів господарювання;

– Метод аналізу – використовувався при здійсненні аналізу отриманої інформації щодо організації бухгалтерського обліку в організації та визначення особливостей ведення нею бухгалтерського обліку;

– Системний метод – використовувався для дослідження і характеристики всіх сфер здійснення бухгалтерського обліку.

Практичне значення одержаних результатів: результати даного дослідження можуть використовуватися при дослідженні та характеристиці ведення бухгалтерського обліку неприбутковими організаціями, і безпосередньо громадськими організаціями. Також результати даного дослідження можуть використовуватися іншими громадськими організаціями в плані запозичення досвіду ведення бухгалтерського обліку.

Структура і обсяг роботи: бакалаврська робота структурно складається з вступу, 3 взаємопов’язаних розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та 28 додатків. Загальний обсяг бакалаврської роботи – 71 сторінка комп’ютерного тексту, містить 23 таблиці і 3 рисунки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ У НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

1.1. Неприбуткові організації в системі суб'єктів господарювання: особливості їх правового статусу

Загальноприйняте правило стосовно того, що підприємства можуть засновуватися як для здійснення підприємницької діяльності, так і для некомерційного господарювання, задеклароване у Господарському кодексі України.

Згідно ч. 2 ст. 3 Господарського кодексу України, господарська діяльність класифікується на два види: підприємницька діяльність та некомерційна господарська діяльність [11].

Кодекс закріпив уніфіковані визначення як поняття підприємницької, так і визначення некомерційної господарської діяльності, які ґрунтуються на основоположному загальному визначенні господарської діяльності. Згідно норм кодексу, некомерційне господарювання – це самостійна систематична господарська діяльність, яка провадиться суб'єктами господарювання, яка спрямована на досягнення економічних, соціальних, культурних та інших результатів без мети одержання прибутку [11].

У законодавстві немає чіткого визначення поняття «неприбуткова організація», і, загалом, деякі акти по різному визначають поняття, зміст якого схожий зі змістом поняття «неприбуткова організація».

Конституція України закріплює термін «об'єднання громадян». Нормами ст. 36 КУ передбачається можливість для громадян України «вільно об'єднуватися у політичні партії та громадські організації з метою здійснення та захисту своїх основних прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за виключенням обмежень, визначених законодавством в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення та захисту прав і свобод інших громадян» [18].

Ще одним нормативним актом, в якому використовується така ж термінологічна конструкція, є Закон України «Про громадські об'єднання», який є основним законодавчим актом, який регулює діяльність неприбуткових організацій. Положеннями ст. 1 даного Закону визначений зміст об'єднань громадян, якими виступає «добровільне об'єднання фізичних та/або юридичних осіб приватного права з метою здійснення та захисту прав і свобод, задоволення інтересів суспільства, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів» [45].

У Цивільному кодексі України у ч. 1 ст. 85 вживається поняття «непідприємницькі товариства» та закріплено їх визначення, як таких, «що не мають на меті одержання прибутку з метою його подальшого розподілу між учасниками» [54].

У Податковому кодексі України п. 14.1.121 використовується визначення «неприбуткові підприємства, установи та організації» які розглядаються як «неприбуткові підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток підприємств згідно норм Податкового кодексу України» [41].

Якщо врахувати, що основною відмінною ознакою таких суб'єктів є те, що їх діяльність не має на меті отримання відповідного прибутку, то найбільш доцільним вважається дотримання підходу, закріпленого в нормах Податкового кодексу, а саме використання терміну «неприбуткові підприємства, установи та організації».

В нормах українського законодавства, бюджетні та інші неприбуткові організації (громадські організації, політичні партії тощо) віднесені до однієї групи як неприбуткові, так як і ті, й інші не мають на меті отримання прибутку. Проте, за своєю сутністю такі організації є різними. Бюджетні неприбуткові організації створюються шляхом прийняття рішення органами публічної влади та гарантовано отримують фінансування за рахунок коштів відповідних бюджетів, у той час як недержавні неприбуткові організації утворюються на принципах добровільності і є юридичними особами, які є підпорядкованими законодавству галузі приватного права [46, с. 255].

Таким чином, правильним буде розрізняти з метою державного регулювання такі різновиди неприбуткових організацій, як: неприбуткові організації публічного права та неприбуткові організації приватного права.

Господарська діяльність неприбуткового характеру має кілька спільних ознак із підприємницькою діяльністю. Проте, важливо погодитись з твердженням про те, що зараз стирається межа між комерційною та неприбутковою господарською діяльністю, а визначити, де закінчується підприємницька діяльність, і де починається некомерційна господарська діяльність, – не завжди є можливим [27, с. 192].

Неприбуткова господарська діяльність також провадиться у сфері виробництва, тобто напрямлена на виготовлення та реалізацію продукції та товарів, виконання певних робіт чи надання послуг вартісного характеру, тобто має цінову визначеність. Проте, згідно норм Господарського кодексу, некомерційне господарювання здійснюється за відсутності мети одержання прибутку. Саме дана ознака виокремлює різновиди господарської діяльності. Якщо підприємницькі підприємства в результаті здійснення своєї діяльності подають звіти, що не отримали прибутків, то це ще не є ознакою того, що такі підприємства стали суб'єктами неприбуткового господарювання. Мета досягти відповідного прибутку для таких суб'єктів залишається головною метою здійснення діяльності [11].

Спільні ознаки з підприємницькою діяльністю полягають також у самотійності та систематичності цієї діяльності. Відповідно до ч. 1 ст. 52 ГК України, однією з ознак некомерційної господарської діяльності, є самотійність її здійснення. Проте така діяльність, у зв'язку з відсутністю у її суб'єкта мети отримання прибутку, не може здійснюватися без відповідного фінансування, яке переважно надається власником майна (уповноваженим органом) і засновником (засновниками) суб'єкта такої діяльності [11].

Некомерційна господарська діяльність притаманна казенним підприємствам (ст. 73, 76-77 ГК України) та некомерційним комунальним підприємствам (ч. 3 ст. 78 ГК України). Їхня діяльність фінансується, у випадку збитковості, проводиться за рахунок коштів відповідного бюджету, а у випадку здійснення діяльності

суб'єкта некомерційної діяльності на основі приватної (приватні некомерційні підприємства) чи колективної власності (дочірні унітарні підприємства господарських товариств чи кооперативів) – за рахунок коштів власника (власників) майна такого підприємства та/або засновників (учасників). В свою чергу, це створює залежність суб'єкта такої некомерційної діяльності від їхнього власника (власників) майна чи засновника (засновників), який (які) забезпечує (забезпечують) належне фінансування, а також застосування стосовно майна суб'єкта некомерційної господарської діяльності спеціального правового статусу – права оперативного управління (ст. 76, 78, 137 Господарського кодексу) [11].

Нормами ст. 52 ГК України визначено, що некомерційна діяльність провадиться суб'єктами господарської діяльності державного чи комунального секторів економіки у сферах (видах діяльності), в яких згідно положень ст. 12 Господарського кодексу забороняється підприємницька діяльність, на основі належного рішення відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування. Некомерційне господарювання може провадитися також іншими суб'єктами господарської діяльності, яким провадження такої діяльності у формі комерційної діяльності забороняється законодавством [11].

Отримання прибутку неприбутковими суб'єктами господарювання не здійснюється. Поняття прибутку чітко не визначається нормами чинного законодавства, на відміну, від поняття «доходу». Зокрема, поняття дохід визначається в розрізі джерела отримання такого доходу нормами Податкового кодексу України. Відповідно до підп. 14.1.54 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України, «дохід з джерелом їх походження з України – таким є будь-який дохід, який одержаний резидентами або нерезидентами, у тому числі від будь-яких видів їх діяльності на території України (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземними роботодавцями), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні, зокрема, але не виключно» [41].

Поняття прибутку не визначається нормами ПКУ, натомість ПКУ оперує поняттям «прибуток із джерелом походження з України та за її межами», характеризуючи його як такий, що розраховується шляхом коригування

(збільшення чи зменшення) фінансового результату до проведення оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у відповідній фінансовій звітності організації згідно національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку чи міжнародних стандартів фінансової звітності, на суму різниці, які закріплені відповідними положеннями ПКУ [41].

Загалом для неприбуткових організацій можливе отримання доходів чи прибутків (як результату діяльності організації) за відповідний фінансовий період, проте особливістю саме неприбуткових організацій є відсутність мети отримання такого прибутку, і, в разі його отримання, такий прибуток в повній мірі спрямовується на реалізацію завдань і досягнення цілей організації, не передається власникам чи суб'єктам, які створили таку неприбуткову організацію і не розподіляється між учасниками такої організації [58, с. 95].

Стосовно систематичності, то, згідно норм Господарського кодексу України, систематичність виступає ознакою як підприємницької діяльності (ст. 42), так і некомерційного господарювання (ст. 52). Однак нормами Кодексу систематичність не визначається як одна із ознак господарської діяльності [11].

З огляду на це, законотворці в ході визначення неприбуткової господарської діяльності вирушили за аналогією визначення комерційної діяльності, де визначені саме такі ознаки (самостійність та систематичність), які характеризують її як таку.

Проте не можна накладати заборону на створення неприбуткової господарської організації з метою виконання конкретних, одноразових завдань: наприклад, наведення ладу на території занедбаного парку, організація певного конкурсу, проекту тощо. Господарська діяльність таких організацій направлена на досягнення певного соціального та (або) економічного ефекту, проте такий результат є одноразовим, не систематичним, а дії не ставлять в суперечність меті створення такого суб'єкта господарської діяльності і не заборонені діючим законодавством [20, с. 24-25].

Нормами ст. 52 Господарського кодексу визначено основні правила провадження некомерційної господарської діяльності у державному чи комунальному секторах економіки. Дані правила не мають створювати враження,

що конкретно у даному секторі може здійснюватися така господарська діяльність. Ґрунтуючись на нормах Господарського кодексу України, можна стверджувати, що така господарська діяльність може провадитися і у інших секторах економіки. Відомо, що у приватній і корпоративній сферах утворюється значна кількість допоміжних підприємств, які здійснюють діяльність на неприбуткових засадах. Таким чином, така діяльність провадиться не з метою отримання прибутку, а й для реалізації інших соціальних та економічних завдань [11].

Крім загальних ознак, притаманних для комерційної та неприбуткової організації, є ознаки, які характерні тільки для такої некомерційної діяльності. До таких ознак можна віднести обмеженість неприбуткової діяльності та виключність фінансування діяльності даних суб'єктів господарювання.

Обмеженість неприбуткової діяльності проявляється у наявності законодавчих вимог, щодо конкретних сфер здійснення неприбуткової діяльності, встановлення нормами законодавства відповідних організаційно-правових форм здійснення відповідної діяльності, які мають імперативний і виключний характер. Наявність таких норм забезпечує відповідне розмежування і впорядкування господарських правовідносин [9, с. 41].

Як зазначалося раніше, неприбуткове господарювання не може провадитися без здійснення відповідного фінансування, яке, в основному, надається власником майна (уповноваженим органом) та/або засновником (засновниками) суб'єкта такої діяльності. Таке фінансування здійснюється відповідним засновником (засновниками) за рахунок власного чи залученого майна шляхом передачі відповідній неприбутковій організації у власність чи у оперативне управління на праві оперативного управління (для суб'єктів господарювання у сфері державної чи комунальної власності). Відповідно після отримання відповідного фінансування неприбуткові організації використовують його для здійснення діяльності, відповідно до своїх цілей. Важливою особливістю діяльності таких неприбуткових організацій є обов'язок використовувати отримане фінансування від їх засновників відповідно до затверджених планів та напрямів діяльності, виконання відповідних проєктів, тощо.

Ознаки неприбуткової організації можна представити у вигляді такої схеми:

Рис. 1.1. Ознаки неприбуткової організації

Для даної роботи крім характеристики неприбуткових організацій загалом, доцільним буде дослідити таку форму неприбуткової діяльності, як громадська організація.

Нормами чинного законодавства визначається, що громадське об'єднання може створюватися у організаційно-правових формах громадської організації та громадської спілки. Відповідно до ч. 3 ст. 1 ЗУ «Про громадські об'єднання», громадська організація – це відповідне громадське об'єднання, засновниками та членами або учасниками якого виступають фізичні особи. Загалом, таке визначення законодавця є доволі вузьким і не відображає суті цієї форми неприбуткової організації [45].

У літературі під громадськими організаціями визначають добровільні формування та об'єднання громадян, які створюються внаслідок вільного волевиявлення з метою відображення колективних інтересів та вирішення громадських питань та проблем.

«Громадські організації – це організації, які створені не з метою отримання і розподілу прибутку, а з метою створити нову справу, досягти позитивних змін в

наявному стані суспільства, допомогти людям незалежно від їх національності, віросповідання, політичних вподобань тощо» [45].

Головними ознаками неурядових організацій є їх недержавність, незалежність, неприбутковість, самостійність та спільність інтересів членів організації.

Недержавність громадської організації полягає у тому, що така організація створюється виключно фізичними особами, без участі у такій громадській організації держави. Роль держави при створенні такої громадської організації зводиться до забезпечення легалізації діяльності такої організації у визначеному законом порядку.

Незалежність громадської організації проявляється у тому, що така організація при здійсненні своєї діяльності не є підконтрольною жодним іншим суб'єктам господарювання. Така організація тільки підконтрольна відповідним державним органам, які здійснюють контроль у відповідних сферах діяльності (наприклад податковим, екологічним тощо).

Про неприбутковість та самостійність такої організації зазначалося у характеристиці ознак неприбуткової організації, і такі ознаки є ідентичними і для громадської організації.

Щодо спільності інтересів учасників громадської організації, то суть даної ознаки полягає у тому, що фізичні особи – засновники відповідної громадської організації мають схожі інтереси щодо питань створення такої громадської організації та сфер здійснення діяльності такими організаціями [9, с. 44-45].

Громадські організації класифікуються за своєю соціальною основою, сферами провадження діяльності, організаційною побудовою, метою діяльності, методами й засобами діяльності, таким чином, можуть поділятися за різними критеріями.

1.2. Роль неприбуткових організацій в економіці країни та особливості їх діяльності

Всі наявні в суспільстві структури можна розділити на три сектори. Перший сектор охоплює державні органи, які охоплюють всі три галузі державної влади: законодавчу (Верховна Рада України), виконавчу (Президент, Уряд, міністерства, відомства, комітети та виконавчі органи влади) та судову (вся система судових органів). Другий сектор – це сукупність підприємств й інших організаційних структур, як державних, так і суспільних, які займаються виробничою діяльністю, а також надають послуги. Це, по суті, ті структури, які становлять економічну основу суспільства, адже головною метою їх діяльності є одержання прибутку. Третій сектор охоплює широкий спектр різних організацій, які не входять у перші два [6, с. 23-24].

Неприбуткові (некомерційні) господарські організації називають третім сектором економіки поряд із державними органами та підприємницькими господарськими організаціями; вони значним чином впливають на соціально-економічний розвиток різних держав. Такі господарські організації утворюються задля досягнення соціальних, благодійних, культурних, освітніх, наукових цілей, захисту прав і законних інтересів людей, а також їх здоров'я, розвитку фізичної культури та спорту, задоволення духовних та інших нематеріальних потреб громадян і в інших цілях, направлених на досягнення відповідних суспільних благ. Такими організаціями можуть бути громадські організації, спілки, фонди, асоціації тощо; у різних країнах їх структура є різною.

Потенціал, соціально-політичні наслідки діяльності громадських організацій та їх економічна ефективність значною мірою визначені умовами функціонування цих організацій – сприятливістю законодавства, прозорістю державного управління, дотриманням демократичних принципів, ефективністю економічної діяльності секторів виробництва, активністю громадян у суспільному житті [38, с. 57-58].

Позиції науковців щодо характеристики правового статусу громадських організацій:

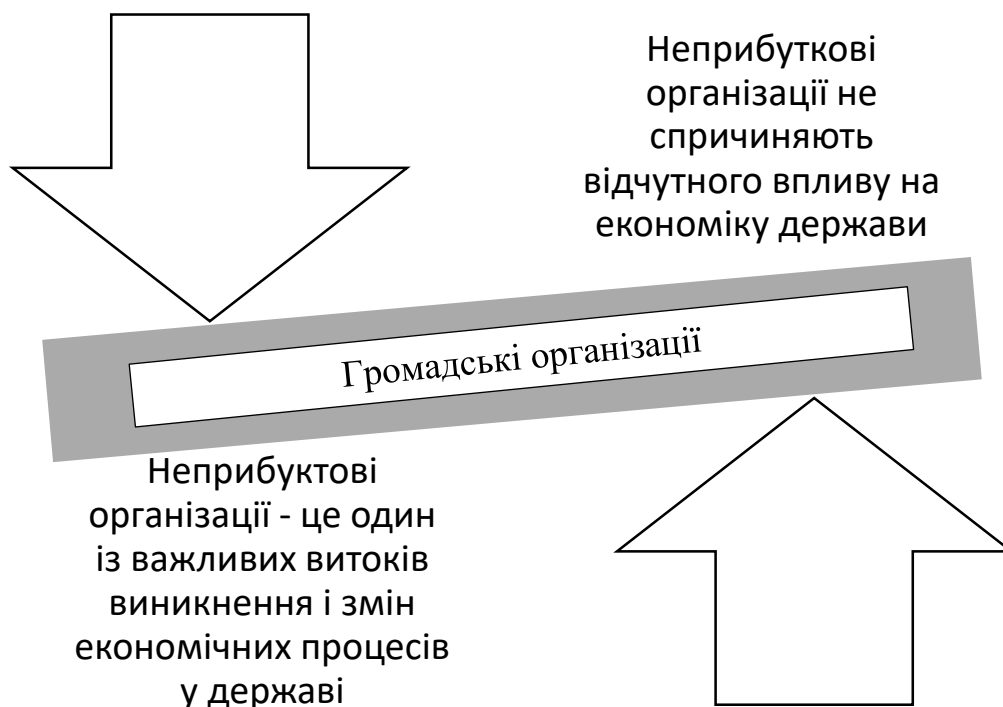

Рис. 1.2. Позиції науковців щодо правового статусу громадських організацій

Роль неприбуткових організацій у економіці держави оцінюють по різному. Одні вчені вважають, що неприбуткові організації не спричиняють відчутного впливу на економіку держави, оскільки їхня діяльність не пов'язана із задоволенням виробничих чи відповідних потреб суспільства, а тому і роль у економічних процесах є незначною [53, с. 61].

Суть протилежної позиції полягає у характеристиці неприбуткових організацій як одного із важливих рушіїв виникнення та зміни економічних процесів у відповідній державі та їх значної (а в деяких випадках – вирішальної ролі у конкретних відносинах) [9, с. 52]. Загалом, варто більше погодитись із другою позицією. На підтвердження цієї позиції слід зазначити, що, загалом неприбутковими організаціями здійснюється діяльність в основному, щодо задоволення соціальних та інших невиробничих потреб суспільства та здійснення контролю у визначених законодавством випадках.

Як підтвердження даної позиції можна привести діяльність численної кількості правозахисних та екологічних організацій, основною метою діяльності

яких виступають відносини здійснення контролю за дотримання суб'єктами господарювання визначених законодавством правил та умов. Діяльність таких організацій дозволяє щорічно притягувати до відповідальності за протиправні дії до 20% правопорушників у сфері охорони довкілля, що забезпечує припинення відповідних правопорушень і припинення заподіяння відповідної шкоди довкіллю і збереження природних ресурсів. За ініціативи таких організацій здійснюється притягнення винних суб'єктів до юридичної відповідальності та відшкодування ними завданих збитків, кошти з яких можуть бути залучені до реалізації відповідних економічних заходів.

Необхідною умовою для отримання статусу неприбуткової організації чи установи є включення до відповідного Реєстру, при цьому їм присвоюється ознака неприбутковості, яка позначається кодами від 0001 до 0016. Згідно з Класифікатором видів економічної діяльності, за видом економічної діяльності неприбуткові організації належать до різних секцій. Треба зазначити, що це певною мірою ускладнює отримання статистичної інформації щодо їх діяльності [37].

За Національним класифікатором класи та підкласи КВЕД включають значну кількість громадських організацій з багатьма видами економічної діяльності, які здійснюються самостійно без втручання держави. Така особливість громадських організацій обумовлює необхідність державного регулювання їх діяльності на засадах соціального партнерства в інтересах збалансованого (сталого) розвитку країни, її регіонів та особливо сільської місцевості [37].

Діяльність громадських організацій за Національним класифікатором України (КВЕД) багатогранна, аналіз якої дає можливість зробити такі висновки:

- по-перше, діяльність громадських організацій охоплює секцію О – надання комунальних та певних індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту. У складі цієї секції, виділяється розділ 91 – діяльність громадських організацій, а в його складі група 91.1 – діяльність господарських організацій промисловців та підприємців, професійних організацій;

- по-друге, у складі групи 91.1 виділяються три класи та підкласи, а саме: клас 91.11 та підпорядкований йому підклас 91.11.0 – діяльність організацій

промисловців та підприємців; 91.12 та 91.12.0 – діяльність професійних організацій; 91.20 та 91.20.0 – діяльність професійних спілок;

– по-третє, класи та підкласи наведеної вище класифікації включають значну кількість видів економічної діяльності. Зокрема, діяльність організацій промисловців та підприємців, що включає громадські організації, члени яких зацікавлені в забезпеченні розвитку, економічного піднесення підприємств певної галузі у т.ч. сільського господарства, торгівлі тощо, або розвитку економіки певного географічного району чи адміністративної одиниці, незважаючи на спрямування підприємницької діяльності можуть сприяти реалізації державних і регіональних завдань соціально-економічного розвитку. Однак, враховуючи, що вони є недержавними, на нашу думку, необхідна регулююча роль органів влади щодо залучення їх до вирішення таких проблем на засадах партнерства. Це сприятиме подальшому розвитку підприємництва в країні та її регіонах, особливо на депресивних територіях. Відмітимо, що в наукових джерелах з філософії, соціології, політології та ін. наук, недостатня увага приділяється громадським організаціям, які об'єднують промисловців та підприємців, а тому ці упущення повинні знівелювати наукові дослідження економічної теорії.

– по-четверте, важлива роль, за видами економічної діяльності, відводиться діяльності професійних організацій, які відносяться до класу 91.12 та підкласу 91.12.0. Цей підклас також включає господарську діяльність організацій, учасники яких зацікавлені у відповідній науковій діяльності, професійній практиці чи технічній сфері, а також діяльність наукових товариств. Відмітимо, що до цього підкласу входить також діяльність господарських організацій, що об'єднують спеціалістів у сфері науки, культури, наприклад, творчих спілок: письменників, митців, артистів, журналістів тощо. До категорії основних послуг, які ними надаються, належить поширення інформації, закріплення критеріїв оцінки практичної діяльності і контроль за їх впровадженням, представництво у державних органах та зв'язок з громадськістю;

– по-п'яте, важливу роль в економічній діяльності відіграють професійні спілки, які за класифікаційною ознакою відносяться до класу 91.20 та підкласу

91.20.0. Вони включають: роботу професійних спілок, учасниками яких виступають працівники найманої праці, в яких є інтерес, в основному, у вираженні своїх інтересів стосовно питань заробітної плати і умов роботи, а також в погодженні дій через організацію. У цей підклас також включається діяльність спілок робітників окремої установи, спілок, які здійснюють об'єднання суміжних галузей, а також спілок працівників, котрі об'єднуються за професійним, релігійним, галузевим чи іншим принципом. Відмітимо, що на державному рівні у складі національної ради профспілок функціонують галузеві профспілки, які повинні захищати інтереси робітників та службовців відповідних галузей. Аналогічна структура і в обласних профспілкових радах, в тому числі й в Закарпатській області [37].

Соціальне партнерство – це спосіб функціонування розвинутого, здорового суспільного організму, який належним чином «працює» в умовах стабільної економіки та злагодженого суспільства. Такі термінові українські проблеми як високий рівень корупції, значний податковий, адміністративний та кримінальний тиск, порушення законів, примусовий переділ власності тощо викликають у багатьох громадських організаціях та їх членів сумніви стосовно адекватності соціального партнерства, як засобу вирішення складних проблем. В процесі взаємодії на партнерських засадах трьох секторів (державного, бізнесового і громадських організацій) доцільним є дотримання наступних принципів:

- законність;
- повноважність і рівноправність сторін та їх представників;
- сприяння держави у розвитку соціального партнерства на основі демократичних засад;
- свобода обрання та обговорення питань, які включені у галузь соціального партнерства;
- добровільність та реальність зобов'язань, які приймаються сторонами;
- обов'язковість виконання створених домовленостей;
- відповідальність за виконання взятих на себе обов'язків;
- контроль за виконанням виконаних домовленостей [15, с. 72-73].

Досліджуючи проблеми управління неприбутковою організацією, Я. Д. Крупка відзначає, що економіка переважної більшості демократичних держав світу формується з трьох секторів: державного, приватного (бізнесу) та неприбуткового сектору. При цьому цитований науковець зазначає, що поняття неприбутковий сектор вперше використано у Сполучених Штатах Америки. На початку він визначав незалежні, неприбуткові університети, шпиталі, профспілкові об'єднання, професійні асоціації тощо, які можуть отримувати певний дохід, проте не розподіляють його серед учасників та засновників. Зараз поняття неприбуткового сектору значною мірою розширилося, однак воно повною мірою не показує сутності та змісту тих організацій, які відносяться до даного сектору. Організації неприбуткового сектору економіки допомагають соціальним потребам та цілям. До вказаного сектору входять різного роду організації: деякі з них благодійні і фінансово незалежні (наприклад, всесвітньо відома благодійна організація Oxfam), інші одержують фінансування переважно від уряду (наприклад, Національна Академія Наук України, галузеві академії) [23, с. 91-92].

Для характеристики громадських організацій, що не належать до державного чи приватного сектора, вживається термін «третій сектор», або «організації громадянського суспільства» (ОГС), до якого належать організації, які: здійснюють свою діяльність переважно для досягнення соціальних цілей, а не задля отримання прибутків; є незалежними від держави, тому що керівництво здійснюється незалежною групою людей; вкладають усі фінансові надходження у послуги які надають, чи у діяльність самих організацій.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і звітності діяльності неприбуткових організацій

Принципи правового регулювання, організації та здійснення бухгалтерського обліку та складання і надсилання фінансової звітності в нашій державі регулюються нормами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Нормами Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (п. 1 ст. 2) визначено, що він поширюється на всіх юридичних осіб, які створені відповідно до вимог чинного законодавства, незважаючи на їх організаційно-правову форму та форму власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які повинні вести бухгалтерський облік та подавати свою фінансову звітність відповідно до вимог закону [44].

Серед понять Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» неприбуткові організації також належать до підприємств (п. 1 ст. 2). Це означає, що неприбуткові організації повинні забезпечити ведення бухгалтерського обліку своєї господарської діяльності, послугуючись, насамперед Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку; іншими нормативними актами [44].

Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено здійснення державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності задля захисту інтересів користувачів та вдосконалення ведення бухгалтерського обліку і подання звітності. Модель державного регулювання бухгалтерського обліку в Україні передбачає чотири рівні регламентації [44].

На першому рівні – законодавчому основним нормативним актом визначення процедури ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності виступає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Крім даного Закону – «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», певні аспекти ведення бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях визначаються Конституцією та іншими законами України, а також підзаконними нормативно-правовими актами – указами Президента України та постановами Верховної Ради України, виданими відповідно до положень Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України [56, с. 82].

Неприбуткові господарські організації за своїм статусом є юридичними особами відповідно до закону, який врегульовує існування та діяльність таких неприбуткових господарських організацій, яке формують Конституція України,

Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, та величезна кількість Законів України, які регулюють здійснення діяльності відповідної неприбуткової господарської установи чи організації.

На другому рівні бухгалтерський облік некомерційних господарських організацій визначається національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО). Застосування чинних П(С)БО поширюється на всіх юридичних осіб незважаючи на організаційно-правову форму, форму власності і підпорядкування, за винятком банків та бюджетних установ.

Проведення оцінки суті П(С)БО надає можливість зробити висновок про їх спрямування на суб'єктів господарювання, які здійснюють господарську діяльність, яка спрямована саме на одержання прибутку. Навіть якщо некомерційні господарські організації провадять комерційну діяльність, то одержаний прибуток вони зобов'язані спрямовувати винятково на виконання основних завдань провадження своєї діяльності. Ґрунтовні поняття бухгалтерського обліку та фінансової звітності за визначенням П(С)БО, такі як «активи», «витрати», «доходи», «зобов'язання», «власний капітал», в своїй основі вказують на визначені економічних вигод. Проте господарська діяльність неприбуткових господарських організацій не спрямовується на одержання економічних вигод та переваг. Визначені аспекти створюють проблеми на практиці, зокрема: з визнанням активів, зобов'язань, власного капіталу та відображення цих об'єктів у обліку та фінансовій звітності [26, с. 159-161].

Документи третього методичного рівня регламентації створюються та погоджуються Міністерством фінансів України стосовно всіх юридичних осіб незважаючи на організаційно-правову форму, форму власності та підпорядкування (за винятком банків та бюджетних установ), а також фізичних осіб – підприємців, на підставі документів попередніх рівнів регламентації. Акти даного рівня характеризуються рекомендаційним, пояснюючим та уточнюючим характером стосовно актів більш високих рівнів регламентації і не повинні їм суперечити. У випадку виникнення суперечності діють положення актів попередніх рівнів.

До актів третього рівня регламентації належать інструкції щодо застосування планів рахунків суб'єктами господарювання (за винятком банківських і бюджетних установ); типові форми реєстрів бухгалтерського обліку і фінансової звітності, методичні рекомендації та інші методичні акти щодо питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів господарювання [3, с. 90-91].

Варто зазначити, що відповідно до п. 6 ст. 6 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» міністерства, центральні органи виконавчої влади відповідно до меж своєї компетенції в рамках галузевих особливостей створюють на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку методичні рекомендації стосовно їх застосування [45].

На сьогодні для деяких видів неприбуткових організацій створено такі методичні рекомендації, котрі виступають ефективним допоміжним матеріалом в ході організації та ведення бухгалтерського обліку таких юридичних осіб. Проте, для переважної більшості неприбуткових господарських організацій рекомендації такого характеру не створювалися. Таким чином, при організації та веденні обліку вони зобов'язані послуговуватися Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та іншими нормативними актами.

Правила ведення бухгалтерського обліку, які визначаються актами другого та третього рівнів, впроваджуються суб'єктами господарювання задля розробки облікової політики. Акти, котрі регламентують норми облікової політики на рівні суб'єкта господарювання належать до четвертого рівня регламентації.

Обов'язок підприємств та організацій, у тому числі, неприбуткових, самостійно визначати облікову політику, закріплений нормами Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Проте практика вказує, що переважна більшість суб'єктів господарювання або не створюють розпорядчий акт про облікову політику, або відносяться до його створення легковажно. Однією з причин такої поведінки є відсутність нормативно-правового акту третього рівня регламентації, який би закріплював єдині принципи формування облікової політики.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ТУРИСТИЧНА АСОЦІАЦІЯ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ»

2.1. Організація обліку у неприбутковій організації туристичного профілю

Дослідження по темі роботи проводилося на прикладі фінансово-господарської діяльності ГО «Туристична асоціація Івано-Франківщини», на прикладі якої є можливість висвітлення визначених питань з урахуванням галузевої приналежності організації. Громадська організація «Туристична асоціація Івано-Франківщини» є неприбутковим добровільним громадським об'єднанням, яке здійснює свою діяльність з метою розвитку туризму у Карпатському регіоні.

Громадська організація «Туристична асоціація Івано-Франківщини» створена 17.11.2003 року. Дана організація є суб'єктом права приватної власності. Створено дану організацію у організаційно-правовій формі громадської організації. Досліджувана організація є самостійною, управління організацією здійснюється членами такої організації та її головою. Місією організації є розвиток туристичної галузі у Карпатському регіоні як основного чинника сталого розвитку та підвищення добробуту місцевих громад. Сферою діяльності організації є сфера туристичної галузі, а саме розвиток туристичних об'єктів у Карпатському регіоні. Досліджувана організація здійснює свою діяльність відповідно до вимог чинного законодавства, вимоги щодо державної реєстрації організації дотримано.

Основними напрямками діяльності громадської організації є:

1. Створення нового туристичного досвіду та продуктів;
2. Навчання та розбудова потужності місцевих бенефіціарів;
3. Дослідження та аналітика для прийняття рішень;
4. Створення ідентичності та просування регіону як туристичної дестинації;
5. Сприяння кращій доступності регіону;

6. Захист прав суб'єктів туристичного ринку, гарантування сприятливої галузевої політики та регуляторного середовища;

7. Залучення волонтерів для досягнення мети та цілей громадської організації.

Ці напрями діяльності виконуються шляхом реалізації громадської організації відповідних проєктів. Загалом за весь час функціонування організації нею було реалізовано 18 проєктів за різними напрямками діяльності.

Згідно організаційної структури організації, відображеної у додатку А до цієї роботи, структурно організація складається із: Загальних зборів, Наглядової ради, Голови організації, Виконавчого директора, Фінансового консультанта та інших працівників. Ведення бухгалтерії покладається на головного бухгалтера організації – фінансового консультанта.

Основною функцією і завданням фінансового консультанта, як бухгалтера є забезпечити ведення бухгалтерського обліку, виконуючи єдині методологічні засади, встановлені нормами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», з урахуванням специфіки діяльності організації та технології обробки облікових даних.

До основних обов'язків фінансового консультанта належать:

1. Організувати роботу бухгалтерської служби, здійснювати контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх здійснюваних господарських операцій.

2. Забезпечувати формування на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності організації, її підписання та подання у визначені строки відповідним користувачам.

3. Проводити заходи стосовно надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів організації.

4. Брати участь у підготовці та надсиланні інших різновидів періодичної звітності, котрі визначають підпис головного бухгалтера, до органів вищого рівня

відповідно до нормативних актів, затверджених відповідними формами та інструкціями.

5. За затвердженням з головою організації забезпечувати перерахунок податкових платежів та зборів, визначених чинним законодавством, здійснює розрахунки з іншими кредиторами у відповідності до договірних зобов'язань.

6. Проводити контроль за веденням касових операцій, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

7. Брати участь у здійсненні інвентаризаційної роботи у організації, оформленні відповідних документальних матеріалів, які пов'язані з нестачею і відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки або псування активів організації.

8. Організовувати роботу з підготовки пропозицій для голови організації стосовно:

- визначення облікової політики організації, внесення певних змін до визначеної облікової політики, обрання форми бухгалтерського обліку з урахуванням діяльності організації та технології обробки облікових даних;
- розробка системи та форм внутрішньогосподарського (управлінського) обліку і правил (графіку) документообігу, додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку, звітності та контролю за господарськими операціями;
- визначення прав робітників на підпис первинних і зведених облікових документів;
- покращення системи інформаційного забезпечення управління та способів проходження обробленої інформації до виконавців;
- впровадження автоматизованої системи обробки даних бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей роботи організації або вдосконалення наявної;
- забезпечення збереженості майна, раціонального і найбільш ефективного використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів організації.

До основних прав фінансового консультанта можна віднести права:

1. Діяти від імені бухгалтерії організації, представляти інтереси організації у взаємовідносинах зі посадовими особами та іншими господарськими організаціями стосовно господарсько-фінансових та інших питань.

2. В рамках своєї компетенції підписувати і візувати відповідні документи.

3. Самостійно здійснювати листування з іншими господарськими організаціями стосовно питань, котрі належать до компетенції бухгалтерії і не потребують рішення голови організації.

4. Вносити на розгляд голови організації пропозиції щодо покращення роботи, пов'язаної з обов'язками, які визначені посадовою інструкцією.

5. Вносити пропозиції голові організації: щодо притягнення до відповідальності посадових осіб організації за результатами проведених перевірок; про заохочення працівників, які відзначилися.

6. В рамках своєї компетенції повідомляти голові організації про всі виявлені недоліки в діяльності організації та вносити пропозиції щодо їх усунення.

7. Залучати фахівців організації до виконання покладених на нього завдань.

8. Вимагати від голови організації сприяння у виконанні своїх безпосередніх обов'язків та реалізації прав, які визначені даною посадовою інструкцією.

Усі повноваження, пов'язані з веденням бухгалтерії реалізуються фінансовим консультантом, як єдиною посадовою особою, на яку покладаються функції щодо ведення бухгалтерського обліку у досліджуваній організації.

В досліджуваній організації наявний графік документообігу (додаток Б). Загалом документообіг ГО є доволі простим, оскільки штат працівників в ній є невеликим. Всі документи, які працівники ГО створюють чи отримують і вони стосуються діяльності ГО повинні бути передані головному бухгалтеру ГО для їх реєстрації та відображення у бухгалтерському обліку. На їх основі головний бухгалтер створює інші документи, які в разі необхідності підпису головою ГО, передає їй на підпис.

Якщо документ передбачає візування експертом з правових питань – такий документ спочатку передається йому, а після такого візування – на підпис голові ГО, якщо такий документ не потрібно доопрацювати чи змінити. Після підписання документів головою ГО вони або відправляються за призначення (якщо це вихідний документ), або передаються виконавцю документа для ознайомлення під підпис і подальшого виконання. Документообіг організовано правильно, що дозволяє складати бухгалтерські документи своєчасно та без затримок.

Досліджувана організація є неприбутковою громадською організацією, яка не здійснює виробництво продукції, тому не передбачено ніяких методів обліку витрат та калькулювання продукції, оскільки ніяка продукція тут не створюється.

У ГО «Туристична асоціація Івано-Франківщини» застосовується автоматизована форма бухгалтерського обліку. Всі облікові операції здійснюються шляхом використання програми 1С:Підприємство.

У досліджуваній організації високий рівень комп'ютеризації облікової роботи. Всі необхідні облікові операції здійснюються з використанням ліцензованої програми 1С:Підприємство. Класифікатор облікових номенклатур побудований на основі структурного принципу, залежно від виду активу чи пасиву.

В контексті кожного рахунку використовуються відповідні субрахунки. В межах відповідних субрахунків ведеться аналітичний облік і залежно від виду рахунку відрізняються принципи його побудови. В контексті основних засобів аналітичний облік ведеться за групами основних засобів та за аналітичними рахунками конкретного виду основного засобу, яким присвоюється відповідний номер. Облік запасів в аналітичному обліку ведеться за видами запасів, які наявні у ГО (паливо, папір тощо).

Облік грошових коштів в аналітичному обліку здійснюється в розрізі двох аспектів: банківської установи, в якій відкритий рахунок ГО та валюти банківського рахунку ГО. Розрахунки з підзвітними особами відображаються в контексті кожного працівника ГО. Розрахунки з постачальниками в аналітичному обліку здійснюються за кожним конкретним постачальником.

Податкові зобов'язання з сплати ЄСВ та ПДФО здійснюються за кожним працівником на відповідному аналітичному рахунку. Доходи та витрати обліковуються на рахунках 7, 8 та 9 класу в розрізі проєктів, яких вони стосуються. Класифікатори облікових номенклатур кодуються 4-значними кодами, з яких перші 2 знаки – синтетичний рахунок, 1 знак – відповідний субрахунок і 1 знак – відповідний аналітичний рахунок.

Нормативно-довідкова інформація в ГО побудована таким чином (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

**Перелік основних класифікаторів НДІ, які використовуються при обліку,
контролю, аналізу та аудиту**

Назва	Система кодування
Класифікатор календарних місяців	Код двозначний, відповідає порядковому номеру місяця
Класифікатор календарних років	Код чотиризначний, відповідає порядковому номеру року
Класифікатор календарних кварталів	Кодове позначення відповідає порядковими номерами кварталів
Класифікатор облікових номенклатур	Кодове позначення чотиризначні: два знаки – синтетичний рахунок, один знак – субрахунок, один знак – код аналітичного обліку
Класифікатор видів оплат та утримань	Класифікатор створюється в організації на основі впроваджених форм та видів виплат та утримань
Класифікатор економічних елементів	Класифікатор створюється самостійно. Структура класифікатора найменування елемента і його код
Класифікатор статей калькуляції	Код калькуляції складається з двох знаків перший знак дає можливість отримати витрати в цілому за статтю, другий знак створює можливість диференціювати витрати залежно від їх видів у розрізі підстатей
Класифікатор груп основних засобів	Класифікатор створюється відповідно до вимог та угрупованнями, прийнятими при складанні річного звіту, форма N 3
Класифікатор інвентарних номерів	Інвентарні номери присвоюються згідно порядково-серійної системи кодування
Класифікатор норм амортизаційних відрахувань	Класифікатор створюється згідно існуючих норм амортизаційних відрахувань

Загалом, всі документи що стосуються діяльності ГО і підлягають реєстрації бухгалтером надходять до головного бухгалтера. Якщо документ надійшов у електронній формі, такий документ розміщується у відповідних папках на комп'ютері, із зазначенням в назві документу його виду і дати складання. Якщо

документи надійшли головному бухгалтеру у паперовому вигляді (напр. квитанції, чеки тощо), такі документи копіюються за допомогою принтера і далі, разом з копіями розміщуються у відповідних папках у кабінеті головного бухгалтера. На основі обох видів документів головний бухгалтер з використанням комп'ютера створює інші документи, які в електронній формі зберігаються на комп'ютері.

Бухгалтерський облік реалізується шляхом використання ліцензованої програми – 1С:Підприємство, в якій вся інформація щодо ведення бухгалтерського обліку за відповідний період узагальнюється. За результатами узагальнення інформації за відповідний період з використанням програми виникає можливість сформулювати відповідну фінансову звітність. Формування фінансової звітності відбувається автоматично програмою на основі даних бухгалтерського обліку, які були внесені протягом періоду, за який здійснюється формування відповідної звітності.

Облік необоротних активів і фінансових інвестицій

У ГО «Туристична асоціація Івано-Франківщини», згідно Наказу про облікову політику ГО, визнання, оцінка та облік основних засобів здійснюється відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» (додаток В). Необоротні матеріальні активи ГО складаються із таких груп:

1. Основні засоби, серед яких є наступні групи:

- будинки та споруди;
- машини та обладнання;
- транспортні засоби;
- інструменти, прилади та інвентар;
- інші основні засоби (додаток Г).

2. Інші необоротні матеріальні активи серед яких на балансі ГО є такі групи:

- бібліотечні фонди;
- малоцінні необоротні матеріальні активи;
- інші необоротні матеріальні активи (додаток Г).

Щодо нематеріальних необоротних активів, то згідно з п. 8 Наказу про облікову політику ГО, визнання, оцінка та облік нематеріальних активів

здійснювати відповідно із П(С)БО 8 «Нематеріальні активи (додаток В).

Необоротні матеріальні активи ГО складаються із таких груп:

1. Нематеріальні активи:

- авторські права та суміжні з ними права;
- інші нематеріальні активи (додаток Г).

2. Довгострокові фінансові інвестиції:

- інвестиції, пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі (додаток Г).

3. Капітальні інвестиції:

- придбання (виготовлення) основних засобів;
- придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів;
- придбання (створення) нематеріальних активів (додаток Г).

Згідно норм Податкового кодексу України, у досліджуваній організації можна виділити такі групи необоротних активів:

Група 3 – будинки, споруди, передавальні пристрої;

Група 4 – машини та обладнання;

Група 5 – транспортні засоби;

Група 6 – інструменти, прилади, інвентар;

Група 9 – інші основні засоби;

Група 10 – бібліотечні фонди;

Група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи.

Необоротні активи у ГО «Туристична асоціація Івано-Франківщини» оцінюються і зараховуються на баланс ГО за їх первісною вартістю. На кожний необоротний актив створюється інвентарна картка, у якій міститься вся інформація щодо такого об'єкта (додаток Г).

Рух основних засобів у ГО оформляється такими документами:

- акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (додаток Д);
- наказ про введення в експлуатацію основних засобів (додаток Е).

У ГО, відповідно до п. 6, 7 та 9 Наказу про облікову політику визначено, що амортизація на основні засоби та нематеріальні активи нараховується із застосуванням прямолінійного методу, а амортизація малоцінних необоротних активів нараховується у першому місяці їх використання у розмірі 100% їх вартості (додаток В). Приклад нарахування амортизації наведено у додатку Є.

У випадках передачі організацією або отримання організацією необоротних активів у оренду, вона також повинна вести облік таких активів. У разі отримання організацією необоротних активів від орендодавця, потрібно відобразити зарахування таких активів на рахунок 01 «Орендовані необоротні активи» за їх балансовою (залишковою) і первісною вартістю орендодавця, що вказується у договорі операційної оренди. У разі передання необоротних активів в оренду такий актив відображається на рахунку 10 без здійснення кореспонденції рахунків. Досліджувана організація такі операції не проводить [16].

Відповідно до НП(С)БО 7 відображення витрат, пов'язаних з покращенням стану основних засобів, у бухгалтерському обліку залежить від їх безпосереднього впливу на майбутні економічні вигоди, які очікуються від використання таких об'єктів. Приймання робіт з поліпшення таких активів та введення їх в експлуатацію оформлюється Актом приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (форма № ОЗ-2) [34].

Інвентаризація необоротних активів у ГО здійснюється відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Така інвентаризація проводиться щороку перед складанням фінансової звітності. Задля проведення інвентаризації утворюється інвентаризаційна комісія, яка перевіряє наявність необоротних активів, про що складається акт проведення інвентаризації, порівняльна відомість які затверджуються на засіданні інвентаризаційної комісії, про що складається протокол [42].

2.2. Методика обліку діяльності громадської організації

Ведення обліку необоротних активів має на меті фіксування всіх наявних у організації необоротних активів як одного із найбільш цінних видів активів, які

мають значну вартість і наявність або відсутність яких здебільшого впливає на прийняття користувачами відповідних рішень.

У досліджуваній організації облік необоротних активів здійснюється з використанням ліцензованої програми 1С:Підприємство, що дозволяє максимально швидко забезпечити ведення обліку необоротних активів та максимально повне відображення всіх важливих в ньому операцій. Типові кореспонденції щодо ведення обліку необоротних активів відображені в таблиці 2.2:

Таблиця 2.2

Типові кореспонденції рахунків з обліку надходження і вибуття необоротних активів у громадській організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини»

№ п/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Д-т	К-т
Придбання необоротних активів				
1	Придбання необоротного активу (невиробничого призначення)	Акт, накладна	15 (з відповідним субрахунком)	631
2	Відображення транспортних послуг та інших витрат, пов'язаних з придбанням основного засобу	Акт про виконані роботи	15 (з відповідним субрахунком)	685
3	Зарахування придбаного об'єкту до основних засобів/інших необоротних матеріальних активів/нематеріальних активів	Акт ОЗ-1	10/11/12 (з відповідним субрахунком)	15
Отримання основного засобу безоплатно				
1	Відображення вартості безоплатно отриманих основних засобів	Акт ОЗ-1	10	424
2	Витрати на транспортування і монтаж безоплатно одержаного оборотного активу (за наявності)	Акт про виконані роботи	15	685
3	Зарахування витрат на транспортування і монтаж до первісної вартості основного засобу	Акт ОЗ-1	10	15
4	Визнання доходу від отримання основного засобу безоплатно	Розрахунок амортизації	424	745
Нарахування амортизації				
1	Нарахування амортизації на основні засоби з використанням рахунків 8 класу	Розрахунок амортизації	831	13
2	Списання залишку рахунку 8 класу на рахунок 9 класу	Розрахунок амортизації	92/93	831

3	Списання амортизації (зносу) за основними засобами, які вибули	Акт ОЗ-1, акт ОЗ-3	13	10
Ліквідація основних засобів				
1	Відображено вартість ліквідованих основних засобів в частині нарахованого зносу	Акт ОЗ-3	13	10
2	Списано залишкову вартість основних засобів	Акт ОЗ-3	976	10
3	Витрати, пов'язані з ліквідацією основних засобів (за наявності)	Акт ОЗ-3	976	20/65/66

Облік матеріалів та МШП

Поставка матеріалів та малоцінних та швидкозношуваних предметів ГО «Туристична асоціація Івано-Франківщини» здійснюється шляхом укладення договорів на купівлю-продаж або поставку відповідних матеріалів (див. додаток Ж).

Договори на поставку запасів та МШП виконуються відповідно до умов договору. У ГО немає на балансі договорів, за якими прострочене виконання будь-якою із сторін чи за якими здійснюється вимога-претензія.

Відповідно до п. 11 Наказу про облікову політику ГО, оцінка матеріалів здійснюється відповідно до положень П(С)БО 9 «Запаси». Придбані (отримані) чи вироблені матеріали зараховуються на баланс ГО за первісною вартістю [36].

У досліджуваній організації, у зв'язку із специфікою її діяльності відсутні складські приміщення, що обумовлюється двома факторами:

- особливістю діяльності організації, яка не стосується виробництва певних товарів чи іншої діяльності, для якої потрібна велика кількість запасів;
- використання в діяльності організації незначної кількості предметів, які кваліфікуються як запаси, що дозволяє зберігати їх безпосередньо у приміщеннях організації.

Надходження запасів в організацію оформляється відповідним актом, у якому зазначається назва запасу, його кількість та вартість, а також зазначається на основі якого документа відбувається зарахування запасів (квитанції, чеки, тощо). Вибуття запасів оформлюється актом списання в якому вказуються види запасів, які вибувають, їх кількість, ціна і сума (див. додаток З).

Інвентаризація запасів у ГО проводиться відповідно до п. 4 розділу III Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Відповідно до нього, інвентаризація проводиться за місцями зберігання запасів та за матеріально відповідальними особами. Про проведення такої інвентаризації інвентаризаційні описи запасів [42].

Облік у бухгалтерії здійснюється з використанням комп'ютерної програми 1С:Підприємство, в якій формуються відповідні журнали-ордери за рахунком 20 (див. додаток II).

Облік розрахунків за претензіями здійснюється на субрахунку 374 «Розрахунки за претензіями» Плану рахунків бухгалтерського обліку. Документальною підставою для відображення записів на даному рахунку є наявність документально оформлених пред'явлених претензій, виписка установ банку на саму, що надійшли в порядку задоволених претензій та рішення судових органів [28].

Створювані в ході використання запасів документи містять всі необхідні відомості (відомості про запаси, причини списання, підписи відповідальних осіб). Списання запасів і МШП оформляється актом списання (див. додаток 3), вартість запасів визначається як добуток кількості списаних запасів на їх ціну.

Облік транспортно-заготівельних витрат в організації здійснюється відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси». Сума таких витрат щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули за звітний місяць. У досліджуваній організації відсутні транспортно-заготівельні витрати [36].

Організація не здійснює нормування витрат матеріалів на виробництво продукції, оскільки таке виробництво у організації не здійснюється.

Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів у ГО ведеться на 22 рахунку «Малоцінні та швидкозношувані предмети». На ньому за дебетом відображають за первинною вартістю придбані МШП, а за кредитом – відпуск МШП в експлуатацію із списанням на рахунки витрат. Аналітичний облік ведуть за однорідними групами.

Після проведення інвентаризації запасів може бути виявлено надлишок чи нестачу запасів, про що зазначається у інвентаризаційному описі (див. додаток І). Після складання такого опису складається порівняльна відомість (якщо в запасах відсутня пересортиця), у якій порівнюються усі запаси, в яких виявлена різниця у фактичній наявності та даних бухгалтерського обліку. Такі надлишки оприбутковуються за справедливою вартістю [43].

Таблиця 2.3

Типові кореспонденції рахунків з обліку запасів у ГО «Туристична асоціація Івано-Франківщини»

№ п/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Д-т	К-т
Придбання запасів з післяоплатою				
1	Отримано від постачальників – платників ПДВ запаси за вартістю без ПДВ	Накладна, прибутковий ордер, акт приймання матеріалів	20 (з відповідним субрахунком), 22, 28 (за наявності)	63
2	Отримано від постачальників – неплатників ПДВ запаси за вартістю у сумі зобов’язання перед постачальниками	Накладна, прибутковий ордер, акт приймання матеріалів	20 (з відповідним субрахунком), 22, 28 (за наявності)	63
Придбання запасів з попередньою оплатою				
1	Здійснено авансовий платіж за запаси	Платіжне доручення	371	31 (з відповідним субрахунком)
2	Отримано від постачальників – платників ПДВ запаси за вартістю без ПДВ	Накладна, прибутковий ордер, акт приймання матеріалів	20 (з відповідним субрахунком), 22, 28 (за наявності)	63
3	Зарахування рахунків виплаченого авансу і заборгованості	Бухгалтерська довідка	63	371
Придбання запасів через підзвітних осіб				
1	Отримано і оприбутковано запаси від підзвітних осіб за вартістю без ПДВ	Накладна, прибутковий ордер, акт приймання матеріалів	20 (з відповідним субрахунком), 22	372
2	Відображено ПДВ	Податкова накладна	641	372
Безоплатне отримання запасів				

1	Оприбутковано запаси, отримані у вигляді благодійних внесків, цільового фінансування	Накладна, акт приймання	20 (з відповідним субрахунком), 22	48
2	Оприбутковано запаси, раніше не враховані на балансі, а також лишки запасів, виявлених при інвентаризації	Акт інвентаризації, бухгалтерська довідка	20 (з відповідним субрахунком), 22	719
Вибуття запасів				
1	Використано запаси для здійснення діяльності організації	Накладна-вимога, акт вибуття МШП, акт на списання МШП	80 (з відповідним субрахунком)	20 (з відповідним субрахунком), 22

В умовах комп'ютеризації бухгалтерського обліку, облік матеріалів та МШП здійснюється з використанням комп'ютерної програми 1С:Підприємство, в якій створена відповідна номенклатура запасів, відображаються операції з надходження та вибуття запасів.

Облік праці та заробітної плати

Працівники приймаються на роботу у ГО «Туристична асоціація Івано-Франківщини» шляхом видання наказу про його прийом на роботу та укладення з ними відповідних трудових договорів і додатку до нього (див. додаток Ї). Основним актом, на якому ґрунтується діяльність кожного працівника ГО є посадова інструкція працівника, в якій визначаються основні права та обов'язки працівника, межі його відповідальності та кваліфікаційні вимоги (див. додаток Й). Питання, пов'язані з призначенням працівників на посади, переведенням працівників на інші посади, наданням відпусток тощо вирішуються наказами Голови ГО (див. додаток К). Облік робочого часу здійснюється шляхом заповнення відповідних табелів обліку робочого часу (див. додаток Л).

У ГО діє тарифна система оплати праці, а саме такий її різновид, як проста погодинна форма оплати праці, за якою мірою оплати праці виступає відпрацьований час, а заробіток працівникам нараховують відповідно до його посадового окладу за фактично відпрацьований час, що можна побачити в розділі 2 відомості про нарахування заробітної плати (див. додаток Л). У досліджуваній організації облік використання робочого часу здійснюється шляхом реєстрації

відхилень від робочого часу (прогулів, запізнь тощо). У таблиці обліку робочого часу використовуються цифрові позначення для відображення кількості відпрацьованих годин працівником, а також буквені коди (вх – вихідний день, в – відпустка, тн – тимчасова непрацездатність, пр – прогул і т.д.).

У досліджуваній організації основним підтверджуючим документом відпрацьованого робочого часу є таблиць обліку робочого часу. Понад урочний час підтверджується даними таблицю обліку робочого часу. Нічні години праці, у зв'язку з специфікою діяльності ГО не застосовуються. Пільговий час для підлітків також не обліковується, оскільки організація не укладає трудових договорів з неповнолітніми особами, у зв'язку з неможливістю їх відповідати кваліфікаційним вимогам, що ставляться до працівників ГО. Відпустки матерів-годувальниць, час непрацездатності та відпусток підтверджується наказом Голови ГО про надання відповідного виду відпустки та іншими документами – листок непрацездатності та індивідуальною відомістю про застраховану особу.

Норми виробітку та розцінки у ГО не застосовуються, оскільки тут відсутня така форма праці, як відрядна форма оплати праці.

Користуючись табелем обліку робочого часу (див. додаток Л) здійснимо нарахування заробітної плати Асистенту проекту Шинкаренко Вероніці Олександрівні. Нарухування заробітної плати у даному випадку слід здійснювати за формулою:

$$ЗП_0 = ПО \times \frac{Дв}{Др}$$

де, $ЗП_0$ – сума заробітної плати за посадовим окладом за місяць (грн.);

ПО – посадовий оклад, грн;

Дв – кількість відпрацьованих за місяць днів;

Др – кількість робочих днів у місяці згідно із графіком роботи

Таким чином, сума заробітної плати Шинкаренко Вероніки Олександрівни повинна становити:

$$ЗП_0 = 17\,000,00 \times \frac{11}{22} = 17\,000,00 \times \frac{1}{2} = 8\,500,00 \text{ грн}$$

Середня заробітна плата працівника визначається шляхом ділення фактичного заробітку працівника за минулий рік, що передує даті отримання відпустки чи непрацездатності на фактично відпрацьовані дні. Нарахування оплати за час непрацездатності здійснимо, користуючись Розрахунком листка непрацездатності (див. додаток М).

Спочатку слід визначити фактичний заробіток працівника та кількість фактично відпрацьованих робочих днів, згідно з таблицями обліку робочого часу. Оскільки непрацездатність починається з серпня, розрахунок заробітної плати і фактично відпрацьованих днів починається з серпня минулого року. Після визначення цих даних можна визначити середню заробітну плату, яка визначається за формулою:

$$СЗП = \frac{ЗП/рік}{ФВД}$$

де, СЗП – середня заробітна плата

ЗП/рік – заробітна плата за минулий рік

ФВД – фактично відпрацьовані дні [1, с. 75].

Таким чином, середня заробітна плата працівника Баволяк Юлії Ігорівни становить:

$$СЗП = \frac{271\,765,26}{324} = 838,78$$

Після визначення середньої заробітної плати, вона множиться на кількість днів, протягом яких працівник буде непрацездатний. Виплата таких коштів підкріплюється Повідомленням про виплату коштів застрахованим особам (див. додаток Н).

Із заробітної плати працівників ГО здійснюються такі утримання, як податок на доходи фізичних осіб та військовий збір.

Нарахування і утримання цих податків здійснюється із фактичної заробітної плати працівника за відповідний місяць. Для прикладу, здійснимо нарахування ПДФО та ВЗ для працівника Шинкаренко Вероніки Олександрівни.

Фактична заробітна плата даного працівника, як визначено вище дорівнює 8 500,00 грн. Сума утримуваних податків визначається за формулою:

$$П = 3П_{\text{факт}} \times \text{СтП}$$

де, П – податковий платіж

$3П_{\text{факт}}$ – фактична заробітна плата

СтП – ставка відповідного податку [7, с. 673].

Ставка ПДФО, згідно норм Податкового кодексу України становить 18%, ставка ВЗ дорівнює 1,5%.

Таким чином, сума утримуваних податків із зарплати працівника становитиме:

$$\text{ПДФО} = 8\,500,00 \times 18\% = 1\,530,00 \text{ грн}$$

$$\text{ВЗ} = 8\,500,00 \times 1,5\% = 127,50 \text{ грн}$$

Загальна сума утриманих платежів становить 1 657,50 грн.

Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ) – це визначений нормами податкового законодавства страхований внесок, збір якого проводять відповідно до затвердженої системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на постійній основі з метою створення гарантій захисту застрахованих осіб. ЄСВ нараховується на фактичну суму заробітної плати за відповідний місяць [17, с. 292]. Ставка ЄСВ, згідно норм Податкового кодексу України становить 22% [41].

Таблиця 2.4

Типові кореспонденції обліку заробітної плати

№ п/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Д-т	К-т
Нарахування заробітної плати працівникам				
1	Нарахована заробітна плата адміністративно управлінському апарату	Табель обліку робочого часу, довідка-розрахунок бухгалтерії	81	661
2	Утримано із доходу працівника сума ПДФО	Бухгалтерська довідка	661	641
3	Утримано з доходу працівників сума військового збору	Бухгалтерська довідка	661	642
4	Виплачена працівнику заробітна плата на карткові рахунки працівників	Виписка банку	661	311

Нарахування ЄСВ				
1	Нарахований ЄСВ на фонд оплати праці працівників	Відомість розподілу заробітної плати	82	651
2	Перерахований ЄСВ	Виписка банку	651	311
Отримання коштів на соціальні виплати				
1	Отримано кошти на соціальні виплати працівникам (допомога з непрацездатності, допомога вагітності і т.д.)	Виписка банку	313	378

У ГО «Туристична асоціація Івано-Франківщини» бухгалтерський облік праці здійснюється у програмі 1С:Підприємство. У даній програмі здійснюється нарахування заробітної плати, нарахування єдиного соціального внеску, нарахування і утримання податків та інші операції, пов'язані із заробітною платою.

Облік грошових коштів і розрахункових операцій

Організація обліку грошових коштів в організації проводиться на підставі таких регламентів:

- НП(С)БО І «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- Положення Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою правління НБУ від 29.12.2017 № 148;
- Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 № 2473-VIII.

В досліджуваній організації кошти в касі не зберігаються, оскільки згідно наказу Голови ГО «Про встановлення ліміту залишку готівки в касі ГО «Туристична асоціація Івано-Франківщини» на 2020 рік» та додатком до нього «Розрахунок встановлення ліміту залишку готівки в касі» встановлено ліміт залишку готівки в касі в розмірі 0 грн (див. додаток О і П відповідно).

Оскільки касові операції у досліджуваній організації не здійснюються, то і відповідно, касових документів у ній не створюється.

Відповідно до оборотно-сальдових відомостей за 2022 рік і березень 2022 р. у досліджуваній організації відсутній оборот за рахунком 30 Плану рахунків бухгалтерського обліку (див. додаток Г і Р).

Досліджувана організація має відкриті рахунки в національній валюті у таких банківських установах, як: Приватбанк, Кредобанк, ОТП Банк, Укрексімбанк.

Також дана організація має відкриті валютні рахунки у валюті євро у банківських установах Кредобанку і Укрексімбанку.

У своїй діяльності ГО укладає різного роду угоди. Приклади створюваних документів розглядатимемо на основі договору про надання транспортних послуг (див. додаток С). Про результати виконання сторонами угоди складається Акт прийняття наданих послуг (див. додаток С). Після складання акту прийняття наданих послуг, складається документ рахунок (див. додаток С). На основі складеного рахунку формується платіжне доручення (див. додаток С). Іншим прикладом є договір постачання комп'ютерної програми про виконання якого складено рахунок-фактура (див. додаток Т). На основі даного рахунку складено платіжне доручення (див. додаток Т). Розрахунки ГО з контрагентами здійснюються у безготівковій формі. Ще однією формою операцій є купівля-продаж іноземної валюти, про що складається заява (див. додаток У).

Розрахунки з дебіторами здійснюються на основі на основі складеного звіту про використання коштів виданих на відрядження або під звіт (див. додаток Ф).

Досліджувана організація не володіє цінними паперами і не випускає їх, тому не здійснює їх облік. Також організація не є учасником кредитних відносин, тому не здійснює облік кредитних договорів.

Таблиця 2.5

Типові кореспонденції обліку грошових коштів та розрахункових операцій

№ п/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Д-т	К-т
1	Отримано кошти цільового фінансування на поточний рахунок	Виписка банку	31	48
2	Отримано дохід від реалізації іноземної валюти	Виписка банку, договір	31	71
3	Видано кошти під звіт	Авансовий звіт	37	31
4	Використано кошти цільового фінансування	Виписка банку, платіжне доручення	48	31
5	Проведено розрахунки з постачальниками	Платіжне доручення, рахунок, договір	63	31
6	Погашено заборгованість перед бюджетом	Платіжне доручення	64	31

7	Сплачено ЄСВ	Платіжне доручення	65	31
8	Виплачено заробітну плату працівникам	Платіжне доручення	66	31

Облік витрат діяльності

Основними нормативними актами на даній ділянці обліку є:

1. П(С)БО 9 «Запаси» (в частині списання запасів на витрати виробництва);
2. П(С)БО 16 «Витрати» [31].

Досліджувана організація є неприбутковим підприємством, основні види діяльності якої описані у частині ознайомлення з підприємством. Організація не здійснює виробництво продукції, виконання робіт чи надання послуг.

У зв'язку з специфікою діяльністю організації, собівартість виготовленої продукції та загальновиробничі витрати, витрати на виробництво не визначаються.

Облік витрат діяльності ГО здійснюється на рахунках 92 Адміністративні витрати та 94 Інші витрати операційної діяльності (субрахунків 941, 942, 945, 949) та на субрахунках 8 класу плану рахунків бухгалтерського обліку на рахунках 80 Матеріальні витрати (субрахунки 801, 803), 81 Рахунок витрат на оплату праці (за субрахунком 811), 82 Рахунок відрахувань на соціальні заходи (субрахунок 821), 83 Рахунок амортизаційних витрат (субрахунків 831, 832) та 84 Рахунок інших операційних витрат. Залежно від об'єкта витрат рахунки 8 класу списують на 92 рахунок або відповідні субрахунки 94 рахунку. Загальновиробничі витрати, витрати на збут та собівартість реалізації у зв'язку із специфікою діяльності організації не обліковують, оскільки таких витрат у ході діяльності організації не виникає.

Облік доходів і фінансових результатів

Відповідно до наказу про облікову політику, визнання та відображення у бухгалтерському обліку доходів проводиться відповідно до вимог П(С)БО 15 «Дохід». Відповідно до цього П(С)БО, дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що призводить до зростання власного капіталу, за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. П(С)БО встановлені критерії для визнання доходу і підстави для невизнання доходу. У обліку дохід

відображають у сумі справедливої вартості активів – одержаних або тих, які мають бути одержані [30].

У досліджуваній організації здійснюється визнання і облік інших доходів операційної діяльності. До доходів іншої операційної діяльності включають усі доходи, отримані від операційної діяльності, за винятком доходів від реалізації продукції товарів, робіт, послуг, які відображаються на рахунку 70 «Доходи від реалізації».

З метою обліку таких доходів створений рахунок 71 «Інший операційний дохід». За кредитом рахунку відображають суму визнаних доходів, а за дебетом – суми непрямих податків у складі цих доходів та списання суми чистого доходу на субрахунок 791 «Результат основної діяльності».

У зв'язку із специфікою діяльності досліджуваної організації у ході здійснення діяльності вона отримує доходи тільки від операційної діяльності, які обліковуються на рахунку 71 Інший операційний дохід (за субрахунками 711, 714, 718). Усі доходи протягом звітного періоду накопичуються за цим рахунком і в кінці звітного періоду списуються на фінансовий результат. Також на фінансовий результат списується сальдо рахунків 92 та 94 з відповідними субрахунками.

З метою узагальнення інформації про фінансовий результат визначений рахунок 79 «Фінансові результати». У досліджуваній організації визначається фінансовий результат тільки операційної діяльності за субрахунком 791.

На субрахунку 79.1 «Результат операційної діяльності» визначають фінансовий результат від операційної діяльності. За кредитом субрахунку 79.1 відображають суму доходів від іншої операційної діяльності в кореспонденції з дебетом рахунку 71 «Інший операційний дохід». У дебет субрахунку 79.1 списують в порядку закриття рахунків: адміністративні витрати – з кредиту рахунку 92 «Адміністративні витрати» та інші витрати операційної діяльності – з кредиту рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності». Шляхом порівняння на субрахунку 791 кредитового обороту з дебетовим оборотом визначають прибуток (збиток) від операційної діяльності. Оскільки досліджувана організація є

неприбутковим підприємством, то фінансовий результат не визначається [47, с. 163-164].

Облік власного капіталу та забезпечення зобов'язань

Зареєстрований капітал – це один з показників, який характеризує розміри зареєстрованих внесків засновників, членів чи учасників у діяльність створеного ними підприємства. Він відображається в сумі, мінімальний розмір якої визначається законодавством та яка зареєстрована в установчих документах як сукупність внесків (часток, акцій) засновників (учасників) організації. Розмір статутного капіталу і рішення про його збільшення чи зменшення в обов'язковому реєструється у Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України. Сума статутного капіталу за балансом підприємства та сума, зареєстрована у Єдиному державному реєстрі, мають бути тотожними. У досліджуваній організації відсутній зареєстрований капітал [59, с. 341-342].

Згідно оборотно-сальдової відомості (див. додаток Г), у досліджуваній організації присутній такий вид капіталу, як додатковий капітал. Додатковий капітал – це капітал, внесений учасниками організації понад суму зареєстрованого капіталу або отриманий у ході господарської діяльності організації в результаті зміни валютних курсів, безоплатного одержання необоротних активів та інших додаткових надходжень. Додатковий капітал містить в собі суми, на які вартість реалізації випущених акцій товариства перевищує їх номінальну вартість, а також вартість безоплатно одержаних необоротних активів, накопичені курсові різниці, інші види додаткового капіталу. Для обліку даних сум у Плані рахунків бухгалтерського обліку передбачено рахунок 42 «Додатковий капітал». За кредитом даного рахунку відображається надходження (збільшення) додаткового капіталу, а за дебетом – його зменшення, використання. У досліджуваній організації використовується субрахунок 424 «Безоплатно одержані необоротні активи».

Відмінною ознакою досліджуваної організації є наявність рахунку 48 «Цільове фінансування та цільові надходження». За кредитом рахунку 48 відображають надходження коштів цільового призначення, одержаних як джерело

фінансування відповідних заходів, за дебетом – використання сум за визначеними напрямками, визнання їх доходом, а також повернення невикористаних сум.

2.3. Особливості звітування діяльності неприбуткової організації

Неприбуткові організації мають подавати весь комплекс звітності: податкову, фінансову та статистичну.

Нормативною базою складання і подання фінансової звітності є:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» [57, с. 401].

Порядок закриття реєстрів бухгалтерського обліку можна зобразити у вигляді таблиці:

Таблиця 2.6

Порядок закриття реєстрів бухгалтерського обліку [13]

Рахунки	Регістри		Звірка
	За журнальної форми обліку	За журнально-ордерної форми обліку	
10, 11, 12, 13	Журнал №4	Журнал-ордер №13	Співставлення даних аналітичного обліку необоротних активів за видами (субрахунками), матеріально відповідальними особами, групами для нарахування амортизації
14, 15	Журнал №4, Відомість 4.1, Відомість 4.2	Журнал-ордер №16, Відомість 18, 18/1	Співставлення за об'єктами придбання основних засобів, інших необоротних активів, незавершених капітальних інвестицій на кінець звітного періоду, наявності та оцінки фінансових інвестицій за окремими пакетами акцій, інших фінансових інструментів
20, 22, 23, 26	Відомість 5.1	Журнал-ордер №10, Відомість 10-Б	Співставлення з даними аналітичного обліку у матеріальних звітах, відомостях руху сировини, матеріалів, товарів, інших видів запасів
30 31 33	Журнал №1 Відомість 1.1 Відомість 1.2 Відомість 1.3	Журнали-ордери № 1, 2, 3 Відомості 1, 2	Звірка залишків на кінець звітного періоду з касовою книгою, останніми виписками банку

36, 37, 63, 64, 65, 66, 67, 68	Журнал №3 Відомість 3.1 Відомість 3.2	Журнали-ордери № 6, 7, 8, 11 Відомості 5, 7, 16	Закриття відомостей аналітичного обліку розрахунків з покупцями і замовниками, постачальниками і підрядниками, кредиторами та іншими контрагентами, а також співставлення їх із даними синтетичного обліку
90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 70, 71, 72, 73, 74, 79	Журнал №5	Журнал-ордер №10 Відомості 12, 15	Розподіл і списання непрямих витрат та витрат періоду. Закриття рахунків з обліку витрат і доходів та виявлення результатів на рахунку 79, визначення попереднього сальдо, нарахування податку на прибуток і визначення суми чистого прибутку
	Журнал №6	Журнали-ордери № 11, 15 Відомості 5, 16	
40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48	Журнал №7 Відомість 7.1 Відомість 7.2 Відомість 7.3	Журнали-ордери № 12, 13, 15 Аналітичні дані	Коригування суми власного капіталу та забезпечень організації. Підсумкові записи з формування та розподілу прибутку
50, 52, 53, 60, 61	Журнал №2 Аналітичні дані	Журнал-ордер №4 Аналітичні дані	Закриття реєстрів з обліку довго- і короткострокових кредитів банку, інших позик, облігаційних та орендних зобов'язань

Із фінансовою звітністю досліджуваної організації за 2020, 2021 та 2022 роки, а також звітами про використання доходів неприбуткової організації можна ознайомитись у додатках Х, Ц, Ч до цього звіту.

ГО подає такі форми звітності:

1. Податковий Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації.

Форма Звіту затверджена наказом Мінфіну від 17.06.2016 №553 «Про затвердження форми Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації».

Звіт заповнюється на підставі та у відповідності з даними бухгалтерського обліку, а також договорів, первинних, розрахункових та інших облікових документів, пов'язаних зі здійсненням організацією її діяльності, – за правилами ведення бухгалтерського обліку, тобто за методом нарахування доходів та витрат [2, с. 258-259].

2. Фінансова звітність

Неприбуткові організації зобов'язані складати та подавати фінансову звітність для різних державних органів, зокрема:

до органу Державної податкової служби України – винятково річна фінансова звітність – як додаток до щорічного Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації;

до органу державної статистики – річна фінансова звітність – для організацій, які відповідно до критеріїв, затверджених положеннями ст. 55 Господарського кодексу України стосовно річного доходу та чисельності працівників підпадають під суб'єктів мікро-/малого підприємництва;

З приводу обрання форм фінансової звітності:

Неприбуткові господарські організації мають можливість заповнювати спрощені форми фінансової звітності у складі Балансу та Звіту про фінансові результати, які затверджені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 (П(С)БО 25):

спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (форми №1-мс, №2-мс) – для неприбуткових господарських організацій, які згідно критеріїв ст. 55 ГК України стосовно річного доходу та чисельності робітників підпадають під суб'єктів мікропідприємництва [4, с. 392-393].

3. Інша податкова звітність (залежно від характеру діяльності).

Неприбуткова господарська організація повинна подавати також іншу податкову звітність, перелік якої залежить від виду діяльності неприбуткової організації і наявності об'єктів оподаткування або декларування (у разі користування пільгами), у т.ч., але не виключно:

У випадку наявності нарахувань / виплат доходів на користь фізичних осіб, у т.ч. штатних робітників (та/або ФОПів – для звіту з податку на доходи фізичних осіб), заповнюється та подається:

- з податку на доходи фізичних осіб – Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ), затверджена наказом Мінфіну від 13.01.2015 р. № 4 (квартальний, протягом 40 календарних днів після кварталу) та;

- з єдиного соціального внеску (ЄСВ) – Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб і сум

утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, затверджений наказом Мінфіну від 13.01.2015 р. № 4 (щомісячний, протягом 20 календарних днів наступного місяця).

Податок на додану вартість: неприбутковість діяльності організації не звільняє від обов'язку реєстрації платником податку на додану вартість та від подання декларації – у разі якщо неприбуткова організація провадить оподатковувані податком на додану вартість операції в об'ємі, для якого така реєстрація стає обов'язковою. Адже згідно положень Податкового кодексу України наявність об'єкту оподаткування податку на додану вартість залежить від сутності операції (послуги), а не від того кола осіб, які надають послуги такого характеру. Зокрема, неприбуткова господарська організація повинна зареєструватися платником податку на додану вартість, якщо протягом останніх 12 календарних місяців загальна сума від операцій щодо постачання товарів, надання послуг, які підлягають за Податковим кодексом України оподаткуванню податком на додану вартість за ставками 20% (основною), 7%, 0% або також звільнені від оподаткування податком на додану вартість, сукупно перевищує суму 1 млн. грн (без урахування податку на додану вартість). Після реєстрації організації платником податку на додану вартість, вона має право нараховувати податковий кредит у ході придбання та податкові зобов'язання у випадку постачання (за винятком операцій, які хоч і виступають об'єктом оподаткування, проте звільняються від податку на додану вартість як пільга). Діюча форма декларації з податку на додану вартість затверджена наказом Мінфіну від 28.01.2016 р. № 21 (щомісячна, протягом 20 календарних днів наступного місяця). У випадку наявності звільнених від оподаткування податком на додану вартість операцій за період – до декларації також додається спеціальний додаток Д6 [52, с. 829-831].

У випадку одержання гуманітарної допомоги в іноземній валюті подається Звіт про наявність та розподіл гуманітарної допомоги в іноземній валюті, форма якого затверджена Наказом Мінсоцполітики України від 31.07.2020 р. № 539.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

«ТУРИСТИЧНА АСОЦІАЦІЯ «ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ»

3.1. Особливості аналізу фінансово-майнового забезпечення діяльності неприбуткової організації туристичного профілю

Економічний аналіз у організації здійснюється за такими сферами, як ефективність використання трудових ресурсів, аналіз доходів і витрат організації та аналіз активів організації [60, с. 25].

Організацію аналітичної роботи можна охарактеризувати трьома етапами: підготовчим, основним і завершальним.

Результати аналізу оформляються комплексним способом – у текстовій формі та у вигляді таблиць, схем, графіків, яка в електронному вигляді опрацьовується керівництвом громадської організації [48, с. 487].

Аналіз основних засобів

З метою аналізу руху і технічного стану основних засобів на підприємстві розраховуються наступні показники:

- коефіцієнт відновлення (вводу) – визначається відношенням вартості основних засобів, що надійшли протягом року, до вартості основних засобів на кінець року;

- коефіцієнт вибуття (ліквідації) – визначається відношенням вартості вибулих (ліквідованих) основних засобів протягом року до вартості основних засобів на початок року;

- коефіцієнт заміни – визначається відношенням вартості основних засобів, що вибули протягом звітного періоду до вартості основних засобів, які надійшли під час звітного періоду;

- коефіцієнт розширення – розраховується шляхом різниці одиниці та коефіцієнту заміни;

- коефіцієнт зносу – визначається відношенням суми зносу основних засобів до вартості основних засобів (первісної) на відповідну дату;

– коефіцієнт придатності – розраховується шляхом різниці одиниці та коефіцієнта зносу [24, с. 261-262].

Вказані показники розраховуються за звітний період, порівнюються з минулими роками і, таким чином вивчається динаміка змін наявних основних засобів на підприємстві.

Таблиця 3.1

Аналіз структури і технічного стану основних фондів у організації

№	Склад основних фондів	Фактична наявність				Зміни за рік	
		Початок року		На кінець року		тис. грн	%
		тис. грн	%	тис. грн	%		
1.	Будівлі	-	-	4 487,3	62,5	+4 487,3	+62,5
2.	Машини та обладнання	1 276,7	48,6	1 349,0	18,8	+72,3	-29,8
3.	Транспортні засоби	65,9	2,5	65,9	0,9	0	-1,6
4.	Інструменти та прилади	349,1	13,3	349,1	4,9	0	-8,4
5.	Інші основні засоби	933,0	35,6	933,0	12,9	0	-22,7
6.	Всього	2 624,7	100	7 184,3	100	+4 559,6	-
7.	Знос основних фондів	1 899,7	72,4	2 275,0	31,7	+375,3	-40,7
8.	Коефіцієнт зносу		0,72		0,32		-0,4

Виходячи із даних таблиці спостерігається значна зміна в структурі основних засобів протягом звітного періоду, зокрема збільшення вартості групи активу «Будівлі». Загалом вартість основних засобів протягом звітного періоду не змінилася, збільшилася вартість групи «Машини та обладнання». Натомість спостерігаються значні зміни у відсотковому співвідношенні основних засобів. Але оскільки такі зміни зумовлені введенням такого виду активу, як «Будівлі», то такі зміни у відсотковому співвідношенні не мають негативних наслідків для організації.

Таблиця 3.2

Аналіз наявності і руху основних фондів на підприємстві

№	Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення (+ / -)
1	Наявність основних фондів на початок року	3 186,0	3 257,2	+71,2
2	Поступило та введено в експлуатацію	71,2	5 580,7	+5 509,5
3	Вибуло в звітному році	-	-	-
4	Наявність основних фондів на кінець року	3 257,2	8 837,9	+5 580,7
5	Коефіцієнт відновлення	1	1	0
6	Коефіцієнт вибуття	0	0	0
7	Коефіцієнт заміни	0	0	0

8	Знос ОФ на кінець року	2 532,2	3 141,6	+609,4
9	Коефіцієнт зносу	0,78	0,36	-0,42
10	Коефіцієнт придатності	0,22	0,64	+0,42

Виходячи з даних таблиці, у організації позитивна динаміка наявності та зміни основних фондів. Кількість основних фондів за останній рік збільшилася вдвічі, порівняно з попереднім періодом та значно зріс коефіцієнт придатності основних фондів, що є позитивним наслідком для подальшої діяльності організації.

Аналіз використання трудових ресурсів на підприємстві

Основними завданнями аналізу трудових ресурсів на підприємстві є:

- оцінка забезпеченості підприємства та його структурних підрозділів трудовими ресурсами в цілому, а також за професіями і категоріями;
- вивчення рівня плинності складу кадрів та причин, що їх зумовлюють;
- аналіз рівня продуктивності праці та розрахунок впливу факторів на її зміну;
- виявлення резервів підвищення рівня продуктивності праці на підприємстві та розробка заходів щодо їх використання [19, с. 150].

Джерелами інформації для аналізу трудових ресурсів на підприємстві є:

- бізнес-план економічного і соціального розвитку підприємства;
- статистична звітність по праці (відповідно до галузевої приналежності підприємства);
- дані табельного обліку (табелі обліку робочого часу, наряд на відрядну роботу, розрахунково-платіжні відомості, платіжні відомості) і відділу кадрів (накази про прийняття на роботу, договори, контракти та ін.);
- дані аналітичного бухгалтерського обліку (дані рахунків 23, 64, 65, 66) та ін. [10, с. 902].

Таблиця 3.3

Оцінка структури трудових ресурсів організації

Показники	Минулий рік		Звітний рік		Відхилення, %	
	чол.	%	чол.	%	чол.	%
Всього, в т.ч. чисельність	9	100	9	100	0	-
- адмінперсоналу	4	44,4	4	44,4	0	0
- працівників	5	55,6	5	55,6	0	0

В організації більша кількість працівників, які фактично спрямовують свою діяльність для досягнення цілей організації. Оскільки це неприбуткова організація, таке співвідношення працівників є допустимим та дозволяє організації надалі ефективно здійснювати свою діяльність.

Таблиця 3.4

Аналіз руху робочої сили на підприємстві

№	Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення %
1	Середньооблікова кількість працівників	9	9	0
2	Прийнято – разом	0	1	100
3	Вибуло – разом:	1	0	100
	з них:			
	за власним бажанням	1	0	100
	за порушення трудової дисципліни	0	0	0
4	Коефіцієнт обороту по прийому	0	0,11	+0,11
5	Коефіцієнт обороту по вибуттю	0,11	0	-0,11
6	Коефіцієнт плинності кадрів	0,11	0	-0,11
7	Коефіцієнт постійності персоналу	0,89	100	+0,11

Виходячи із даних таблиці, рух кадрів у організації є взаємозамінним (вибулих працівників замінили прийняті на роботу нові кадри). Звільнення по власному бажанню відбулося через сімейні обставини.

Аналіз забезпеченості підприємства предметами праці

Під час аналізу матеріально-технічного забезпечення підприємства слід провести аналітичні розрахунки у розрізі наступних етапів:

- вивчити рівень забезпеченості потреби підприємства матеріальними ресурсами укладеними договорами;
- оцінити рівень виконання укладених договорів на постачання сировини і матеріалів та дотримання всіх договірних зобов'язань;
- проаналізувати забезпеченість підприємства та його структурних підрозділів матеріальними ресурсами за асортиментом, тобто за найважливішими їх видами;
- оцінити ритмічність матеріально-технічного постачання на підприємстві, тобто вивчити процес надходження товарно-матеріальних запасів у часі [39, с. 412-413].

Таблиця 3.5

**Аналіз фактичної забезпеченості підприємства основними видами
матеріальних ресурсів**

Матеріальні ресурси	Одиниця виміру	Потреба організації	Фактичне надходження	Відхилення від плану		Коефіцієнт забезпеченості
				Більше	Менше	
Паливо	літр	840 л	870 л	30 л		103,6
Папір	шт	120 шт	160 шт	40 шт		133,3
Блокнот	шт	60 шт	50 шт		10 шт	83,3
Разом	л/шт	840/180	870/210	30/40	0/10	106,7

Виходячи із даних таблиці, аналізована організація повною мірою забезпечена необхідними ресурсами, що забезпечує можливість здійснення безперебійної роботи організації.

Таблиця 3.6

**Аналіз плану матеріально-технічного постачання за основними видами
матеріальних ресурсів**

Матеріальні ресурси	Потреба організації	Фактичне надходження	Зарахування у план за асортиментом
Паливо	840	870	840
Папір	120	160	120
Блокнот	60	50	50
Разом	1 020	1 080	1 010

Коефіцієнт за асортиментом = $1\,010 / 1\,020 = 0,990 = 99,0\%$

Виходячи із даних таблиці, забезпеченість організації ресурсами в розрізі асортименту є високою, на що вказує і коефіцієнт за асортиментом, і це дозволяє організації належним чином здійснювати свою діяльність.

Одним із засобів оцінки ефективності діяльності організації є метод послідовного порівняння з використанням стандартних оцінок, якщо вимірювання ефективності проводиться в ході експертного розрахунку значень певних показників за групами критеріїв та визначення їх відносної значущості за інтервальною шкалою.

Для повної і правильної оцінки результативності роботи громадської організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини» необхідно провести аналіз активів та зобов'язань організації та основних показників діяльності організації.

Основні завдання аналізу оборотних активів організації:

- 1) аналіз динаміки за окремими видами активів та в цілому;
- 2) аналіз складу та структури – передбачає оцінювання питомої ваги певних видів оборотних активів у валюті балансу та у загальній сумі поточних активів;
- 3) розрахунок коефіцієнтів – відношення між окремим різновидами активів та джерелами їх формування;
- 4) оцінювання забезпеченості окремими видами матеріальних ресурсів (виробничими запасами, грошовими коштами тощо) і планування потреби у оборотному капіталі;
- 5) аналіз оборотності за показниками, які дають можливість оцінити ефективність використання оборотного капіталу та його складових за фактором часу [40, с. 214-215];

Таблиця 3.7

**Аналіз агрегованого бухгалтерського балансу громадської організації
«Туристична асоціація Івано-Франківщини»**

Актив, тис. грн.	станом на			Пасив, тис. грн.	станом на		
	1.01. 2021	1.01. 2022	1.01. 2023		1.01. 2021	1.01. 2022	1.01. 2023
А.І. Необоротні активи	936,7	5 170,1	6 347,8	П.І. Власний капітал	398,8	398,8	398,8
А.ІІ. Оборотні активи	10 658,1	8 491,1	1 322,8	П.ІІ. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	10 757,8	12 260,9	5 615,6
А.ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	П.ІІІ. Поточні зобов'язання та забезпечення	438,2	1 001,5	1 656,2
				П.ІV. Зобов'язання, пов'язані з НА, утр. для продажу та групами вибуття	-	-	-
Баланс	11 594,8	13 661,2	7 670,6	Баланс	11 594,8	13 661,2	7 670,6

Виходячи із даних таблиці, порівняно із 01.01.2021, 01.01.2022 загальна кількість активів і джерел їх формування зросла на більше ніж 2 млн грн., натомість

станом на 01.01.2023 їхня кількість зменшилася майже на 6 млн грн., що зумовлено загальним спадом економіки через воєнні дії на території нашої держави. Аналізуючи склад активів та зобов'язань, то порівнюючи 01.01.2022 та 01.01.2021 слід зазначити, що частка і кількість необоротних активів значно зросла. У складі пасивів частка довгострокових зобов'язань та цільового фінансування стабільно залишається найбільшою, порівняно з іншими групами зобов'язань.

Таблиця 3.8

Аналіз активів організації

Статті активу	Сума, тис. грн.				Структура, %		
	2021	2022	Відхилення		2021	2022	+/-
			+/-	%			
Нематеріальні активи	399,7	1 305,2	+905,5	+226,5%	2,5%	12,5%	+10%
Основні засоби	2 624,7	7 184,3	+4 559,6	+173,7%	16,4%	68,65%	+52,25%
Довгострокові фінансові інвестиції	4 445,1	651,5	-3 793,6	-85,3%	27,9%	6,2%	-21,7%
Запаси	8,7	7,0	-1,7	-19,5%	0,0597%	0,08%	+0,0203%
Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість	0,6	9,8	+9,2	+1 533,3%	0,0003%	0,09%	+0,0897%
Грошові кошти	8 481,8	1 306,0	-7 175,8	-84,6%	53,14%	12,5%	-40,64%
Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Необоротні активи	7 469,5	9 141,0	+1 671,5	+22,4%	46,8%	87,4%	+40,6%
Оборотні активи	8 491,1	1 322,8	-7 168,3	-89,7%	53,2%	12,6%	-40,6%

Виходячи із даних таблиці протягом досліджуваного періоду спостерігається значна зміна у складі активів, стрімко зросла частка необоротних активів у порівнянні з оборотними. Така зміна є позитивною, оскільки діяльність організації

не потребує значної кількості оборотних активів, проте зростання на такий значний відсоток (40%) створює ризики для нормального подальшого функціонування організації.

Таблиця 3.9

Аналіз пасивів організації

Статті активу	Сума, тис. грн.				Структура, %		
	2021	2022	Відхилення		2021	2022	+/-
			+/-	%			
Зареєстрований капітал	-	-	-	-	-	-	-
Додатковий капітал	398,8	398,8	0	0	2,8%	2,8%	0
Нерозподілені прибутки	13 866,2	13 867,3	+1,1	+0,008%	97%	97%	0
Довгострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-	-
Кредиторська заборгованість за товари	32,0	8,5	-23,5	-73,43	0,2%	0,05%	-0,15%
Зобов'язання перед бюджетом	0,6	0,6	0	-100%	0,004%	0,004%	0
Зобов'язання з оплати праці	-	11,7	+11,7	+100%	-	0,08%	+0,08%
Зобов'язання зі страхування	0,0002	2,6	+2,5998	+12 999%	0,000001%	0,01%	+0,009999%
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримувані для продажу та групи вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Власний капітал	14 265,0	14 266,1	+1,1	+0,008	99,8%	99,8%	0
Залучений капітал	32,6002	23,4	-9,2002	-28,2%	0,2%	0,2%	0

Виходячи із даних таблиці спостерігаємо значну частку власного капіталу у структурі пасивів організації. Частка запозиченого капіталу є малою, і протягом

останніх років спостерігаються мінімальні зміни у структурі певних видів пасивів, що не призвело до зміни співвідношення власного та залучених капіталів. Дана ситуація є позитивною для організації і вказує на її хороші перспективи для продовження її діяльності.

3.2. Оцінка фінансового стану громадської організації

Аналіз доходів і витрат підприємства

Завданнями аналізу доходів організації є:

- оцінювання виконання плану, динаміки та структури доходів організації;
- оцінювання впливу факторів на доходи організації;
- пошук резервів збільшення доходів;
- обґрунтування та розробка заходів стосовно використання виявлених резервів [21, с. 389].

Виходячи з наведеного, основними завданнями аналізу понесених витрат діяльності підприємства є:

- оцінка динаміки понесених витрат протягом аналізованого періоду з метою виявлення основних тенденцій їх поведінки;
- дослідження складу і структури витрат підприємства та вивчення їх структурних зрушень;
- аналіз впливу факторів на зміну величини понесених витрат та виявлення резервів їх зниження;
- розробка заходів щодо використання виявлених резервів та забезпечення ефективного управління витратами підприємства [51, с. 167].

Для проведення аналізу понесених витрат підприємства основними джерелами інформації є:

- бізнес-план підприємства;
- фінансова звітність (а саме ф. № 2, Звіт про фінансові результати);
- дані бухгалтерського та оперативно-технічного обліку (дані рахунків 23, 8 і 9 класів);
- планові та звітні калькуляції та ін. [5, с. 441].

Таблиця 3.10

Оцінка динаміки отриманих доходів в організації

Роки	Доходи підприємства, грн.	Темпи росту, %	
		Базисні	Ланцюгові
2019	4 746 400,00	100,0	100,0
2020	14 222 200,00	299,6	299,6
2021	12 545 400,00	264,3	88,2
2022	10 222 400,00	215,4	81,5

Виходячи з даних таблиці, базисні темпи росту отримуваних організацією доходів характеризуються тенденцією зростання у 2021 році з подальшим спаданням, проте залишаються високими, порівняно з базовим 2019 роком. Щодо ланцюгових темпів росту доходів організації, то спостерігається значний стрибок у отриманих доходах у 2021 році, після якого спостерігається тенденція спадання отримуваних доходів, що свідчить про економічна труднощі в організації і така тенденція є негативною для діяльності організації.

Таблиця 3.11

Аналіз структури доходів підприємства

Показники	Розмір, грн		Частка, %		Відхилення (+, -)	
	звітний	попередній	звітний	попередній	грн.	%
Дохід від основної діяльності	-	-	-	-	-	-
Дохід від іншої операційної діяльності	10 222 400,00	12 545 400,00	100	100	-2 323 000,00	0
Дохід від фінансової діяльності	-	-	-	-	-	-
Дохід від інвестиційної діяльності	-	-	-	-	-	-
Дохід від звичайної діяльності	-	-	-	-	-	-

Виходячи із даних таблиці організація отримує тільки один вид доходу – дохід від іншої операційної діяльності, що зумовлено специфікою її діяльності.

Таблиця 3.12

Аналіз структури витрат організації

	Розмір, грн	Частка, %	Відхилення (+, -)
--	-------------	-----------	-------------------

Елементи витрат	звітний	попередній	звітний	попередній	грн.	%
Матеріальні витрати	1 877 921,70	-	11,3	-	-	-
Витрати на оплату праці	1 662 924,46	-	10,1	-	-	-
Відрахування на соціальні заходи	344 063,61	-	2,0	-	-	-
Амортизація	609 471,49	-	3,7	-	-	-
Інші витрати	12 088 583,91	-	72,9	-	-	-
Всього витрат	16 582 965,20	12 545 400,00	100	100	+4 037 565,20	+32,2

Виходячи з даних цієї таблиці протягом останнього періоду витрати організації ростуть, що в контексті зменшення відповідно доходів організації може привести до неможливості функціонування організації через певний період, якщо така тенденція не буде змінена.

Таблиця 3.13

Розмір власних оборотних активів організації

№	Показники	Минулий рік, грн.	Звітний рік, грн	+ / -
1	Власний капітал	398,9	398,9	0
2	Необоротні активи	6 347,8	5 170,1	-1 177,7
3	Загальна величина запасів і витрат	12 554,1	10 229,4	-2 324,7
4	Наявність власних оборотних активів	8 491,1	1 322,8	-7 168,3
5	Надлишок (брак) власних оборотних активів	-4 063,0	-8 906,6	+4 843,6

Виходячи із даних таблиці, спостерігається брак власних оборотних активів, і за останній рік даний брак зріс вдвічі через різке скорочення кількості оборотних активів. Також спостерігається зменшення загальної величини витрат за останній рік, що вказує на зменшення обсягу діяльності організації. Така динаміка є негативною і може призвести до неможливості здійснення організацією діяльності в подальшому.

Аналіз фінансового стану підприємства показує, на які конкретно елементи господарського процесу потрібно звертати увагу управлінському персоналу, дає можливість виявити найважливіші аспекти та найслабкіші позиції у фінансовому забезпеченні конкретного підприємства. Результати аналізу фінансового стану

дають уявлення про зміну фінансового стану конкретного підприємства в конкретний період його діяльності, а тому фінансовий стан конкретного підприємства є об'єктом фінансового аналізу.

Таблиця 3.14

Оцінка платоспроможності організації

№	Показники	Минулий рік	Звітний рік	Граничне значення	Відхилення, +/-	
					Від минулого року	Від граничного значення
1	Оборотні активи, в т.ч.:	8 491,1	1 322,8	-	-7 168,3	-
	а) запаси	8,7	7,0	-	-1,7	-
	б) дебіторська заборгованість	0,6	9,8	-	+9,2	-
	в) грошові кошти	8 481,8	1 306,0	-	-7 175,8	-
2	Поточні зобов'язання	1 001,5	1 656,2	-	+654,7	-
3	Коефіцієнт загальної ліквідності	8,478	0,798	1,5-2,5	-7,681	-0,702
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності	8,469	0,795	1-2	-7,674	-0,205
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	8,469	0,789	0,2-0,35	-7,68	+0,589

Виходячи із даних таблиці, за останній рік бачимо стрімке падіння платоспроможності організації за рахунок зменшення грошових коштів, якими володіє організація. У звітному періоді спостерігається значне зменшення усіх коефіцієнтів, і спостерігається недостатність показників організації порівняно із граничними значеннями цих показників, за винятком коефіцієнта абсолютної ліквідності, за граничне значення якого коефіцієнт організації більший майже на 0,6 (даний коефіцієнт вказує яку кількість зобов'язань може погасити організація своїми наявними грошовими коштами – на даний момент майже 80% поточних зобов'язань, що є позитивним).

Таблиця 3.15

Аналіз рівня фінансової стійкості організації

№	Показники	2021 рік	2022 рік	Граничне значення	+ / –
1	Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,03	0,05	Не менше 0,5	+0,02

2	Коефіцієнт фінансової залежності	33,26	18,23	Не більше 0,5	-15,03
3	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,93	0,78	Не менше 0,6	-0,15
4	Коефіцієнт фінансового ризику	32,33	19	Менше 1	-13,33
5	Коефіцієнт маневрування власного капіталу	3,8	21,27	Менше 1	-17,47
6	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,14	0,99	Більше 0,1	+0,85
7	Коефіцієнт постійності активів	2,35	12,96	Менше 1	+10,61
8	Коефіцієнт співвідношення оборотних до необоротних активів	11,38	1,64		-9,74

Виходячи із даних таблиці, спостерігається низьке значення коефіцієнту фінансової автономії та високе значення коефіцієнту фінансової незалежності зумовлені специфікою правового становища організації, оскільки у ній відсутній як такий власний капітал, а основою її діяльності є цільове фінансування. Натомість високими показниками є показники фінансової стійкості та фінансового ризику, що є позитивним для подальшої діяльності організації і характеризує її як стійку організацію. Інші коефіцієнти вказують на особливості структурної організації активів та капіталу організації. Дані показники в межах допустимих значень, що позитивно характеризує організацію.

Таблиця 3.16

Рейтингова оцінка фінансового стану підприємства

№	Показники	2021 рік	2022 рік	Граничне значення	Стандартизований показник, x_{ij}	
					2021	2022
1	Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,03	0,05	Не менше 0,5	-0,47	-0,45
2	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,93	0,78	Не менше 0,6	+0,33	+0,18
3	Коефіцієнт маневрування власного капіталу	3,8	21,27	Не менше 1	+2,8	+20,27
4	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,14	0,99	Більше 0,1	+0,04	+0,89

5	Коефіцієнт загальної ліквідності	8,478	0,798	1,5-2,5	+6,978	-0,702
6	Коефіцієнт швидкої ліквідності	8,469	0,795	1-2	+7,469	-0,205
7	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	8,469	0,789	0,2-0,35	+8,269	+0,589

Виходячи із даних таблиці, підприємство має дуже низький рівень фінансової автономії, що зумовлено відсутністю у неї власного капіталу (за винятком додаткового). Коефіцієнти фінансової стійкості характеризують високий рівень економічної стійкості організації та сприятливої структури її активів та капіталу. Коефіцієнти ліквідності, як спостерігається, значно знизилися у зв'язку з вибуттям значної кількості грошових коштів з організації.

За час роботи організації, нею було реалізовано 18 проектів щодо розвитку туристичної сфери Карпатського регіону. Такі проекти реалізовувалися в основному за рахунок коштів грантів Європейського Союзу.

3.3. Громадські організації у контексті розвитку туристичної галузі: стан і перспективи

Для здійснення комплексного аналізу діяльності організації доцільно провести SWOT-аналіз середовища підприємства.

Рис. 3.1. SWOT-аналіз середовища громадської організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини»

Таблиця 3.17

**Складання і оцінка профілю середовища громадської організації
«Туристична асоціація Івано-Франківщини»**

Середовище і їх фактори	Оцінка за шкалою			Ступінь значущості фактора для підприємства
	Важливість для галузі	Вплив на підприємство	Спрямованість впливу (+/-)	
	A	Б	В	
1. Сильні сторони:				
1.1. Наявність значного досвіду у даній сфері та довготривала діяльність.	3	1	+	+4
1.2. Хороша матеріальна база, наявність значної кількості ресурсів для здійснення діяльності.	2	3	+	+5
1.3. Хороші інвестиційні джерела для діяльності організації (інвестори, гранти ЄС тощо).	3	3	+	+6
1.4. Високий рівень професіоналізму працівників організації.	2	2	+	+4
2. Можливості:				
2.1. Активний розвиток туристичної галузі Карпаського регіону.	3	2	+	+5
2.2. Можливість розширення сфери та обсягу діяльності організації (поширення діяльності на Карпатський регіон сусідніх країн – Румунію, Словаччину, Угорщину).	2	3	+	+5
2.3. Низький рівень конкуренції у даній сфері.	3	3	+	+6
2.4. Значні інтеграційні процеси між Україною та Європейським Союзом.	3	2	+	+5
3. Слабкі сторони:				
3.1. Низька кількість працівників у організації.	1	2	-	-3
3.2. Вузькоспеціалізована сфера діяльності організації – туристична галузь Карпатського регіону.	2	3	-	-5
4. Загрози:				

4.1. Наявність несприятливих факторів у сфері суспільно-політичного життя, які впливають на туристичну сферу діяльності організації (пандемія, війна тощо).	3	3	-	-6
4.2. Наявність конкурентів у зарубіжних країнах у даній сфері.	1	2	-	-3
Всього	+ 14	+ 9	+	+23

Аналізуючи таблицю і дані SWOT-аналізу можна стверджувати, що стан діяльності організації є у стані її високого розвитку. Переваги і можливості даної організації у сфері туристичних громадських організацій у сукупності перевищують рівень слабкостей та загроз діяльності такої організації. Домінуючою складовою SWOT-аналізу діяльності організації є її перспективи діяльності, що вказує на можливості її подальшого розвитку.

В контексті розвитку діяльності громадських організацій туристичного спрямування в Україні, то можна визначити такі ознаки діяльності таких організацій:

1) територіальність діяльності таких громадських організацій. Загалом громадської організації такого спрямування створюються здебільшого у західних та південних областях України, у зв'язку із значною вагою туристичної сфери у валовому обороті цих областей;

2) концентрацією таких громадських організацій – здебільшого це простежується у західних областях, де створюються окремі організації щодо розвитку туризму саме на території Карпатського регіону;

3) незначна частка організацій такого спрямування у загальній кількості громадських організацій, що функціонують у відповідній області.

Щодо перспектив розвитку діяльності громадських організацій туристичного спрямування, то, можна стверджувати про перспективність розвитку даної сфери, зважаючи на можливості розвитку туризму в Україні. Звичайно, ця сфера є однією із сфер, що найбільше піддаються зовнішньому впливу (пандемія, війна, різноманітні стихійні лиха), проте вона в свою чергу є дуже прибутковою сферою,

тому її розвиток буде здійснюватися в Україні і розвиток організацій, які будуть сприяти такому розвитку здійснюватиметься також.

ВИСНОВКИ

Основою всіх економічних процесів виступають дії відповідних суб'єктів щодо виробництва відповідних товарів, виконання певних робіт чи надання послуг. Такі дії є за своїм змістом господарською діяльністю суб'єктів господарювання. Господарська діяльність може бути як з метою отримання прибутку, так і без такої мети. Суб'єкти господарювання, які здійснюють свою діяльність без мети отримання прибутку отримали назву неприбуткових суб'єктів господарювання (неприбуткових підприємств, установ та організацій). В законодавстві використовуються різні терміни щодо позначення поняття такого суб'єкта господарювання. Найбільш доцільним є закріплення в нормах Податкового кодексу України терміну «неприбуткові підприємства, установи та організації». Загалом, аналіз правового статусу неприбуткових організацій дозволяє виділити такі важливі ознаки неприбуткових організацій, як систематичність, самостійність здійснення діяльності, обмеженість неприбуткової діяльності та виключність фінансування діяльності таких суб'єктів господарювання. Існують різні види неприбуткових організацій, проте для даної роботи, було звернено увагу на громадські організації, які визначаються як добровільне об'єднання фізичних осіб, які мають спільну мету. Громадські організації мають також характерні ознаки, до яких належать недержавність, незалежність, неприбутковість, самостійність та спільність інтересів членів громадської організації. Громадські організації також бувають різних видів, залежно від певних критеріїв їх класифікації.

Неприбуткові організації, як обґрунтовувалося вище, мають вплив на відповідні економічні процеси в державі. У певних сферах діяльність таких неприбуткових організацій має вирішальний вплив на виникнення, зміну чи припинення відповідних правовідносин. Діяльність неприбуткових організацій регламентується нормами спеціального законодавства, залежно від виду відповідної неприбуткової організації та сфери діяльності таких неприбуткових організацій. Передумовою здійснення діяльності неприбутковою організацією є внесення до відповідного реєстру відомостей про таку неприбуткову організацію, який ведеться органами Державної податкової служби. Крім внесення відомостей

до такого реєстру, неприбуткова організація повинна зареєструватися за відповідним кодом класифікації видів економічної діяльності, який передбачений для неприбуткових організацій.

Нормативне регулювання здійснення обліку та звітності діяльності неприбуткових організацій здійснюється на 3 рівнях. Перший рівень регламентації визначається нормами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інших законів та підзаконних нормативно-правових актів. Норми Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», який визначає основні засади і правила ведення бухгалтерського обліку у неприбуткових організаціях та подання відповідно фінансової звітності такими організаціями. Другий рівень регулювання становлять норми національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Неприбутковими організаціями застосовуються положень (стандартів) бухгалтерського обліку, так, як і підприємницькими суб'єктами господарювання. Третій рівень визначають норми інструкцій, типових форм реєстрів, методичних рекомендацій та будь-яких інших нормативно-методичних документів.

Бухгалтерський облік повинен здійснюватися кожним підприємством, установою чи організацією, незалежно від форми власності, мети діяльності, інших ознак, якщо така організація, підприємство, установа здійснюють свою діяльність на території України, зареєстровані у встановленому законом порядку та здійснюють свою діяльність відповідно до вимог законодавства. Загалом існують 4 моделі здійснення бухгалтерського обліку: ведення бухгалтерського обліку особисто власником, засновником чи керівником суб'єкта господарювання; створити відповідну бухгалтерську службу (так звану бухгалтерію) як один із структурних підрозділів підприємства, яку буде очолювати головний бухгалтер; передати повноваження щодо ведення бухгалтерського обліку спеціалізованій організації чи централізованій бухгалтерії, у разі її створення; делегувати ведення обліку бухгалтеру-фахівцю на договірних засадах. Саме у такій формі здійснюється ведення бухгалтерського обліку у громадській організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини».

Облік у громадській організації ведеться відповідно до наказу про облікову політику. Бухгалтерський облік всіх об'єктів обліку ведеться відповідно до вимог затверджених положень (стандартів) бухгалтерського обліку. У зв'язку з специфікою діяльності організації, облік ведеться тільки щодо певних об'єктів, так як не всі ділянки обліку присутні у діяльності організації – зокрема, не ведеться облік щодо виробництва продукції, її реалізації, витрат, пов'язаних з виробництвом продукції чи витрат на збут тощо. Ведення бухгалтерського обліку здійснюється на основі відповідних первинних документів, які створюються відповідно до фактів здійснюваних операцій. Для деталізації обліку, організація здійснює облік витрат на рахунках і 8, і 9 класів.

За результатами звітного періоду складається і подається відповідна звітність. Основною звітністю є фінансова звітність. Досліджувана організація здійснює подання спрощених форм фінансової звітності для мікропідприємства, оскільки вона відповідає вимогам Господарського кодексу України щодо мікропідприємств. Тому, за нормами НП(С)БО 25, організація подає звітність для мікропідприємств. Крім фінансової звітності, організація здійснює подання встановлених форм податкової та іншої звітності.

Аналіз фінансово-майнового забезпечення громадської організації «Туристична асоціація Івано-Франківщини» є важливою складовою аналізу діяльності організації в цілому, оскільки дозволяє визначити загальний стан і можливості ведення організацією своєї діяльності у подальшому. Аналіз необоротних і оборотних активів організації показує достатню забезпеченість такими активами організації. Протягом останнього звітного періоду склад таких активів сильно видозмінився у зв'язку з введенням в експлуатацію нового необоротного активу, проте це позитивно вплине на діяльність організації в подальшому. Аналіз трудових ресурсів дозволяє зробити висновок про відсутність високого рівня плинності кадрів у організації та забезпеченість діяльності організації трудовими ресурсами. Доходи підприємства згідно аналізу показують значний ріст протягом останніх років, проте з кожним роком кількість таких доходів поступово зменшується, і минулого звітного періоду вони продовжили

своє зменшення у зв'язку із суспільно-політичною ситуацією, проте така тенденція має негативний характер. На фоні цього спостерігається високий рівень витрат організації і його зростання протягом останнього року, що є негативним у разі продовження такої тенденції як щодо доходів, так і щодо витрат організації.

Аналіз використання організацією своїх активів та зміни зобов'язань дозволяє зробити висновок про вагомі зміни в структурі активів організації протягом останнього періоду і загальну зміну в структурі активів в контексті необоротних-оборотних активів. Аналіз зобов'язань організації дозволяє зробити висновок про стабільність виникнення зобов'язань у організації, зокрема, протягом останнього року не спостерігається зміни частки власного та залученого капіталу організації, із структурною зміною цих видів пасивів організації. Аналізи інших показників дозволяють стверджувати про фінансову стійкість організації та можливість її в подальшому здійснювати свою діяльність. Звичайно спостерігаються негативні зміни у відповідних коефіцієнтах, що зумовлене суспільно-політичною ситуацією у звітному періоді, проте рівні фінансових показників не сильно відрізняються від встановленої норми що дозволить організації у короткостроковій перспективі повернутись до відповідних показників.

Щодо перспектив діяльності та розвитку організації, то проведений SWOT-аналіз дозволяє визначивши всі сильні і слабкі сторони, можливості та загрози визначити можливості розвитку організації. Загалом, перспективи розвитку організації можна охарактеризувати як достатні для провадження цією організацією діяльності у подальшому та можливого розвитку і удосконалення цієї організації. В Україні діяльність таких організацій не є дуже поширеною і в основному характеризується більшою концентрацією діяльності таких організацій у туристичних регіонах України. Проте, розвиток туризму в Україні стане причиною більшої активізації діяльності таких організацій, створення нових організацій та активнішої роботи вже існуючих організацій.

СПИСОК ВИОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова Н. С., Говоруха О. О., Кирильєва Л. О., Євлаш Т. О. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Х. : ХДУХТ, 2019. 182 с.
2. Алексєєва А.В. Звітність підприємств: [навч. посіб.]. К.: КНТЕУ, 2013. 367 с.
3. Атамас П. Й. Фінансовий облік : Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 356 с.
4. Боднар М. І., Верига Ю. А., Орищенко М. М. та ін. Звітність підприємства : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2015. 570 с.
5. Боднар М. І., Єфіменко В. І., Ловінська Л. Г. та ін. Фінансовий облік : підручник. К. : КНЕУ, 2012. 590 с.
6. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
7. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. 8-те вид., переробл. і доп. Житомир : Рута, 2009. 912 с.
8. Верига Ю. А., Гладких Т. В., Орищенко М. М. Фінансовий облік : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2019. 492 с.
9. Глебова Н. В. Волошан І. Г. Облік у неприбуткових організаціях : конспект лекцій. Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. 132 с.
10. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні. К.: Лібра, 2012. 948 с.
11. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
12. Гудзь Н. В., Денчук П. Н., Романів Р. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Центр учбової літератури, 2016. 424 с.
13. Давидов Г. М., Шалімова Н. С. Звітність підприємств : навчальний посібник. 2-ге вид. К. : Знання, 2011. 623 с.
14. Давидюк Т. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Харків : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.
15. Ільїна С., Верхоглядова Н., Шило В., Кисла В. : Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 536 с.

16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.
17. Іщенко Я. П., Подолянчук О. А., Коваль Н. І. Фінансовий облік I : підручник. Вінниця : Видавництво ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 496 с.
18. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
19. Король Г. О., Сокольська Р. Б., Акімова Т. В. та ін. Фінансовий облік I : навч. посібник. Дніпро : НМетАУ, 2020. 192 с.
20. Краєвський В. М., Колісник О. П., Гуріна Н. В. Фінансовий облік : навчальний посібник. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с.
21. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підруч. 4-те вид. [доп. і перероб.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.
22. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підручник; 2-ге вид., доп. та перероб. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 482 с.
23. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 460 с.
24. Кудлаєва Н. В. Фінансовий облік I. Навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2018. 305 с.
25. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. 3-тє вид. доп. І перероб. К. : Центр учбової літератури, 2022. 608 с.
26. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса : ОНЕУ, 2012. 670 с.
27. Максимова В. Ф. Фінансовий облік – 1 : навчальний посібник. Одеса : ОНЕУ, 2013. 436 с.
28. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку : наказ Міністерства фінансів України № 356 від 29.12.2000 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>.

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : наказ Міністерства фінансів України № з0725-99 від 08.10.1999 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>.
30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України № з0860-99 від 29.11.1999 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.
31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України № з0027-00 від 31.12.1999 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.
32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : наказ Міністерства фінансів України № з0161-00 від 25.02.2000 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>.
33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» : наказ Міністерства фінансів України № з1025-03 від 28.10.2003 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>.
34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України № з0288-00 від 27.04.2000 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.
35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : наказ Міністерства фінансів України № з0750-99 від 18.10.1999 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>.
36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України № з0751-99 від 20.10.1999 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.
37. Національний класифікатор України «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010» : Наказ Держспоживстандарту № 457 від 11.10.2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>.
38. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік. К. : Кондор, 2009. 503 с.
39. Орлова В. К., Орлів М. С., Хома С. В. Фінансовий облік : навчальний посібник. 2-ге вид., доп. і переробл. К.: Центр учбової літератури, 2010. 510 с.

40. Плиса В. Й., Плиса З. П. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Львів : Видавництво ННБК „АТБ”, 2023. 302 с.
41. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
42. Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань : наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.
43. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України № 2258-VII від 21.12.2017 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
44. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р.. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
45. Про громадські об’єднання : Закон України № 4572-VI від 22.03.2012 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>.
46. Романів Є. М., Приймак С. В., Гончарук С. М. та ін. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит : навчальний посібник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 772 с.
47. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 248 с.
48. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2009. 578 с.
49. Стельмащук А. М. Бухгалтерський облік : теорія, практика, тренінг : навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2011. 527 с.
50. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік : навчальний посібник. К. : Знання, 2015. 647 с.
51. Теловата М. Т., Петраковська О. В. Фінансовий облік – 1 (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. К. : Інтердрук, 2019. 217 с.
52. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник. 7-те вид., доповн. і переробл. К. : Алерта, 2016. 982 с.
53. Хом’як Р. Л., Лемішовський В. І., Мороз А. С. Бухгалтерський облік в Україні : навчальний посібник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. 1219 с.

54. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
55. Чебанова Н. В., Єфіменко Т. І. Фінансовий облік : підручник. К. : Видавничий центр «Академія», 2007. 704 с.
56. Чудовець В. В., Жураковська І. В. Фінансовий облік і звітність : навчальний посібник. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2018. 330 с.
57. Шара Є. Ю., Бідюк О. О., Соколова-Гонтаренко І. Є. Бухгалтерський фінансовий і податковий облік : Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
58. Шара Є. Ю., Соколовська-Гонтаренко І. Є. Фінансовий облік II. Навчальний посібник. К. : «Видавництво «Центр учбової літератури», 2016. 308 с.
59. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. 4-те вид. переробл. І доповн. К.: Знання, 2015. 572 с.
60. Шкроміда В. В., Василюк М. М., Гнатюк Т. М. «Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання». Посібник. м. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2016. 219 с. URL : <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1142/1/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%20%D0%94%D0%A1%D0%93.pdf>.